

ที่ ลป ๐๐๐๙.๔/๑๖๘๙๕

ศาลากลางจังหวัดลำปาง

ถนนวิชิตสงคราม ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ๕๒๐๐๐

๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๕

เรื่อง เรงรัดการสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

เรียน นายอำเภอทุกอำเภอ

สิ่งที่ส่งมาด้วย คู่มือโครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕
จำนวน ๑ ชุด

ด้วยกรมส่งเสริมการเกษตรได้ดำเนินโครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น ประจำปีงบประมาณรายจ่าย พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยมีกิจกรรมหลักคือ การพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมในงานส่งเสริมการเกษตร การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น และการจัดทำฐานข้อมูลนาร่องมรดกด้านการเกษตรและภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ในการนี้ จังหวัดลำปาง ขอให้สำนักงานเกษตรอำเภอ เรงรัดการสำรวจและจัดเก็บรวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร เพื่อใช้ในการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการเพิ่มข้อมูลดังกล่าวให้มีจำนวนและความหลากหลายยิ่งขึ้น ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพในด้านการส่งเสริมเกษตร ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งอำเภอสามารถปรับปรุงข้อมูลจากการสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ เพิ่มเติมโดยบันทึกข้อมูลลงในแบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วยนี้

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา และแจ้งเกษตรอำเภอดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายธีระพงศ์ ฤทธิไชยติ)

เกษตรจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง

สำนักงานเกษตรจังหวัด

โทร. ๐๕๔ ๘๒๙๗๒๒

โทรสาร ๐๕๔ ๘๒๙๗๙๕

E-mail: lampang@doae.go.th.

คู่มือโครงการส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

โครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
ด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นที่

กรมส่งเสริมการเกษตร
^ ĀćBĐřa!Đ×d'd&d||điĞđEčýI

ตุลาคม 2564

คำนำ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนสำคัญในวิถีชีวิตของเกษตรกรและการประกอบอาชีพการเกษตรมาตั้งแต่อดีต และยังคงมีการใช้ประโยชน์จนถึงปัจจุบัน เป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์และการเรียนรู้ เพื่อปรับใช้ให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมในแต่ละยุคสมัย ปัจจุบันองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเริ่มมีการสูญหายตามกาลเวลา เนื่องจากขาดผู้สืบทอด ไม่มีผู้นำกลับมาใช้ประโยชน์ และมีเทคโนโลยีใหม่เข้ามาทดแทน เพื่อให้องค์ความรู้จากภูมิปัญญาในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรคงอยู่ และมีการนำประยุกต์และผสมผสานพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตรได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร จึงกำหนดให้มีการศึกษา รวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตร เพื่อนำมาอนุรักษ์ รื้อฟื้น ประยุกต์ และพัฒนาต่อยอดสร้างนวัตกรรมที่เหมาะสมกับอัตลักษณ์ของพื้นที่ นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน เพื่อสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรอย่างยั่งยืน

คู่มือโครงการฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ฉบับนี้ได้จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสามารถใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานตามโครงการฯ สำหรับค้นหาองค์ความรู้ที่มีอยู่ในแต่ละพื้นที่ นำมาเก็บรวบรวมเป็นฐานข้อมูล เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่องานส่งเสริมการเกษตร ตลอดจนเกิดการเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรสู่การเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นที่กับหน่วยงานระดับต่าง ๆ ต่อไป

กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร
กรมส่งเสริมการเกษตร

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ 1	โครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น.....	1
1.	หลักการและเหตุผล.....	1
2.	วัตถุประสงค์.....	1
3.	เป้าหมายสถานที่ดำเนินการ/.....	1
4.	กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน.....	2
5.	ระยะเวลา.....	2
6.	ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด.....	2
7.	ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
8.	หน่วยงานผู้รับผิดชอบ/.....	3
ส่วนที่ 2	กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน.....	3
1.	พัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมในงานส่งเสริมการเกษตร.....	3
2.	การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น.....	5
3.	การจัดทำฐานข้อมูลนาร่องมรดกด้านการเกษตรและภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร.....	8
4.	การติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานและรายงานผล.....	8
ส่วนที่ 3	แผนปฏิบัติงาน.....	9
	แผนปฏิบัติงาน 2564 ตุลาคม 1 ระหว่างวันที่)– 2565 กันยายน 30).....	9
ส่วนที่ 4	ภาคผนวก.....	11
ก.	คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ในงานส่งเสริมการเกษตร.....	12
ข.	คำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ในงานส่งเสริมการเกษตรระดับเขตและระดับจังหวัด.....	15
ค.	แบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ปี 2565.....	18
ง.	ขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จุด 6.....	25
จ.	แบบรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น.....	28
ฉ.	แบบสรุปแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์พื้นถิ่นจากภูมิปัญญาของชุมชน.....	30
ช.	ระบบมรดกทางการเกษตรของโลกและมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ.....	33
ซ.	หลักเกณฑ์การให้คะแนนการคัดเลือกข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร.....	41
ฌ.	รายละเอียดสิ่งที่หน่วยงานระดับเขตและระดับจังหวัดต้องจัดส่ง.....	43
ญ.	Infographic และแผนภาพที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ.....	45
คณะผู้จัดทำคู่มือ.....		53

สารบัญรหัสคิวอาร์ (QR Code)

หน้า

รหัสคิวอาร์ที่ 1	แบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ปี 2565.....	4
รหัสคิวอาร์ที่ 2	ตัวอย่างการสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ปี 2565.....	5
รหัสคิวอาร์ที่ 3	ระบบบันทึกข้อมูลผลสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรระดับจังหวัด.....	5
รหัสคิวอาร์ที่ 4	ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น ประจำปีงบประมาณ 2564..	7

ส่วนที่ 1

โครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น

1. หลักการและเหตุผล

การพัฒนาประเทศไทยอย่างยั่งยืนตามเป้าหมายแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ที่มีความเกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมในหลายด้านหนึ่งในประเด็นสำคัญด้านการเกษตรที่มุ่งเน้นเรื่องเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ในการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ด้วยการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและนวัตกรรม การขึ้นทะเบียนและคุ้มครองสิทธิให้กับสินค้าและผลิตภัณฑ์ การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานของสินค้าและผลิตภัณฑ์และการสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรและชุมชนในการพัฒนาอัตลักษณ์พื้นถิ่น รวมทั้งสร้างอัตลักษณ์ หรือเรื่องราวแหล่งกำเนิด สร้างความแตกต่างและ ความโดดเด่น และสร้างแบรนด์ให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น และส่งเสริมการบริโภคสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น ทั้งในระดับประเทศและเพื่อการส่งออก

กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานหลักมีบทบาทหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของประเทศไทยจึงได้กำหนดแนวทางการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรม ในการผลิตทางการเกษตร รวมทั้งอนุรักษ์พันธุ์พืชพื้นถิ่น และพันธุ์ วิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนเกษตร ซึ่งที่ผ่านมา ได้มีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และนวัตกรรม มีการเผยแพร่ข้อมูลองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น และนวัตกรรมด้านการเกษตรทางสื่อต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ประกอบกับปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศมีวิวัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จำเป็นต้องมีการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตรให้มีประสิทธิภาพ และสืบค้นได้สะดวกขึ้น โดยการสำรวจจัดเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตรให้เป็นปัจจุบัน เพื่อให้เกษตรกรหรือผู้ที่สนใจสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย สามารถนำข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตรไปใช้ประโยชน์ต่ออาชีพอย่างแพร่หลาย ตลอดจนเป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมที่มีความเกี่ยวข้องทางด้านการเกษตร นอกจากนี้ มีหลายหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ คุ้มครองและพัฒนาการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นฯ จึงควรมีการเชื่อมโยงเพื่อสร้างเครือข่ายการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นฯ ในการนำองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นไปพัฒนาต่อยอดสร้างนวัตกรรมที่เหมาะสมกับอัตลักษณ์ของพื้นที่ เกิดประโยชน์ในการลดต้นทุน ก่อให้เกิดรายได้เพิ่ม และมีการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรอย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตรให้มีความสมบูรณ์ เป็นปัจจุบัน และสะดวกต่อการใช้งาน สามารถนำไปเผยแพร่ใช้ประโยชน์ได้

2.2 เพื่อเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น

3. เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ

เกษตรกร ชุมชน และบุคคลทั่วไปที่สนใจใช้ประโยชน์จากข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร ครอบคลุม 76 จังหวัด และกรุงเทพมหานคร

4. กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน

กิจกรรมการดำเนินงานของโครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ประกอบด้วย 4 กิจกรรมหลัก ดังนี้

- 4.1 พัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมในงานส่งเสริมการเกษตร
- 4.2 การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น
- 4.3 การจัดทำฐานข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร
- 4.4 การติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานและรายงานผล

5. ระยะเวลา

เดือนตุลาคม 2564 ถึง กันยายน 2565

6. ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

6.1 ผลผลิต (output)

- 1) ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตรที่มีการเก็บรวบรวมและเผยแพร่
- 2) องค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อสร้างอัตลักษณ์ด้านเกษตรของพื้นที่
- 3) ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่มีศักยภาพ เสริมสร้างเป็นระบบมรดกทางการเกษตรโลก และมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร

6.2 ผลลัพธ์ (outcome)

- 1) หน่วยงานมีฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตรไว้สำหรับใช้ประโยชน์ในงานส่งเสริมการเกษตร
- 2) เกษตรกร ผู้ที่สนใจสามารถสืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตรนำไปใช้ประโยชน์ได้ถูกต้องเหมาะสม
- 3) หน่วยงานมีข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่มีศักยภาพ เสริมสร้างเป็นระบบมรดกทางการเกษตรโลก และมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร ไว้สำหรับใช้ประโยชน์ในงานส่งเสริมการเกษตร และสนับสนุนข้อมูลแก่หน่วยงานภาคี
- 4) หน่วยงานระดับอำเภอ และจังหวัดมีข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่สามารถนำไปประกอบใช้ในโครงการพัฒนาของท้องถิ่นโดยใช้งบประมาณในส่วนภูมิภาค เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์พื้นถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรและชุมชนต่อไป

6.3 ตัวชี้วัด

6.3.1 เชิงปริมาณ

- 1) มีองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น เพิ่มจากปี พ.ศ. 2564 จำนวน 6 จุด เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
- 2) ได้ระบบฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร จำนวน 1 ฐาน เป็นแหล่งจัดเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร
- 3) ได้ฐานข้อมูลนวัตกรรมด้านการเกษตร จำนวน 1 ฐาน เป็นแหล่งจัดเก็บข้อมูลนวัตกรรมด้านการเกษตร

6.3.2 เชิงคุณภาพ

- 1) ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรและนวัตกรรมด้านการเกษตรในระบบได้รับการปรับปรุงให้สมบูรณ์และเป็นปัจจุบัน

2) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น และนวัตกรรมด้านการเกษตรได้ง่ายขึ้น

3) เกิดแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรในชุมชน

7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 กรมส่งเสริมการเกษตรมีฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรและนวัตกรรมด้านการเกษตร ที่เป็นปัจจุบัน และสะดวกต่อการนำมาใช้ประโยชน์ในงานส่งเสริมการเกษตร

7.2 เกษตรกร ประชาชนทั่วไป และหน่วยงานภาคีเครือข่ายสามารถเข้าถึงฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการเกษตรและนวัตกรรมด้านการเกษตร เพื่อนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาอาชีพการเกษตรของตนเองได้

8. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร

8.1 นางปาลลิน พวงมี	ผู้อำนวยการกองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร
8.2 นางสาวสุรางค์ศรี วาเพชร	ผู้อำนวยการกลุ่มภูมิปัญญาและนวัตกรรมด้านการเกษตร
โทรศัพท์ 02 940 6038	E-mail: surangsri@hotmail.com
8.3 นายจิรววิทย์ เองหิรัญวงษ์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ
โทรศัพท์ 02 940 6038	E-mail: hjirawit@hotmail.com
8.4 นายสัญญา เขียรสุนทร	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ
โทรศัพท์ 02 940 6038	E-mail: ksunya06@hotmail.com
8.5 นางสาววิลาลินี สีทวีทรัพย์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
โทรศัพท์ 02 940 6038	E-mail: wila_lee@hotmail.com
8.6 นางสาวจุฑามาศ กรีพานิช	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
โทรศัพท์ 02 940 6038	E-mail: nuengg1@hotmail.com
8.7 นางสาวอารยา สุขเกษม	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
โทรศัพท์ 02 940 6038	E-mail: arayasukasame@hotmail.com
8.8 นางสาวนิศารัตน์ สุวรรณสวัสดิ์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
โทรศัพท์ 02 940 6038	E-mail: nisaratnuinui@gmail.com
8.9 นางสาวเจนจิรา ยงรัมย์	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
โทรศัพท์ 02 940 6038	E-mail: janejiratangmo@gmail.com
8.10 นางสาวธนพร ไชยสงคราม	เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล
โทรศัพท์ 02 940 6038	E-mail: tanaporn.chai60@gmail.com

ส่วนที่ 2

กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน

1. พัฒนาระบบข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมในงานส่งเสริมการเกษตร

เป้าหมาย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรและข้อมูลนวัตกรรมด้านการเกษตรจาก ข้อมูลที่มีอยู่ และจัดทำเป็นฐานข้อมูลในการเก็บรักษา พัฒนาต่อยอดและสามารถสืบค้นได้

1.1 จัดประชุมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานส่งเสริมการเกษตร

ขั้นตอนการดำเนินงาน โดยกองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร ดังนี้

1.1.1 จัดประชุมคณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานส่งเสริมการเกษตร เพื่อการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

1.1.2 จัดประชุมวางแผนการดำเนินงาน ร่วมกับคณะกรรมการฯ เจ้าหน้าที่ระดับเขตและระดับจังหวัด (ผ่านระบบออนไลน์)

1.1.3 จัดประชุมสรุปผลการดำเนินงาน ร่วมกับคณะกรรมการฯ เจ้าหน้าที่ระดับเขตและระดับจังหวัด (ผ่านระบบออนไลน์)

1.1.4 จัดประชุมเชื่อมโยงภาคีเครือข่าย เรื่องการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นฯ และการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานส่งเสริมการเกษตร

1.2 การพัฒนาและปรับปรุงฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร

1.2.1 ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

1) กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรจากข้อมูลที่มีอยู่ และตรวจสอบความสมบูรณ์ของฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่ได้ดำเนินการรวบรวมไว้

2) กรณีหน่วยงานระดับอำเภอ จังหวัด และเขต มีความประสงค์จะเพิ่มเติม หรือปรับปรุงข้อมูลจากการสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ปี พ.ศ. 2564 โดยสามารถบันทึกข้อมูลลงในแบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ปี 2565 (ภาคผนวก ค หรือดาวโหลดผ่านรหัสคิวอาร์ที่ 1) ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบระดับอำเภอดำเนินการตรวจสอบ และจัดส่งข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ไปยังเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในระดับจังหวัดดำเนินการบันทึกข้อมูลลงระบบต่อไป (รหัสคิวอาร์ที่ 3) โดยข้อมูลส่วนบุคคลจะไม่มีการเปิดเผยและเผยแพร่ต่อสาธารณะชนโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล

รหัสคิวอาร์ที่ 1 แบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ปี 2565

แบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ปี 2565
<http://new.research.doe.go.th/tkdata/แบบสำรวจ.docx>

รหัสคิวอาร์ที่ 2 ตัวอย่างการสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ปี 2565

ตัวอย่างการสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ปี 2565
<http://new.research.doe.go.th/tkdata/ตัวอย่าง.docx>

รหัสคิวอาร์ที่ 3 ระบบบันทึกข้อมูลผลสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรระดับจังหวัด

<http://new.research.doe.go.th/tkdata/formtk1.php>

← → ↻ Not secure | new.research.doae.go.th/tkdata/formtk1.php

ระบบบันทึกข้อมูลผลสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรระดับจังหวัด

ชื่อ-นามสกุลเจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น : นาย

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น :

ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น :

จังหวัด :

อำเภอ :

ตำบล :

รายละเอียด word : No file chosen

วัน/เดือน/ปี ที่จัดเก็บข้อมูล :

1.2.2 ข้อมูลนวัตกรรมด้านการเกษตร

ขั้นตอนการดำเนินงาน โดยกองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร ดังนี้

1) รวบรวมข้อมูลสำหรับทำฐานข้อมูลนวัตกรรมด้านการเกษตรจากข้อมูลที่มีอยู่ ได้แก่ ข้อมูลสิ่งประดิษฐ์และบัญชีนวัตกรรมด้านการเกษตร /ข้อมูลนวัตกรรมด้านการเกษตรจากการสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร ภายใต้ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพและการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) /นวัตกรรมของหน่วยงานภายในกรมส่งเสริมการเกษตร /นวัตกรรมด้านการเกษตรที่มีการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ พร้อมเงื่อนไขการเข้าถึงนวัตกรรมของหน่วยสนับสนุน และนวัตกรรมจากสถาบันอุดมศึกษา ต่าง ๆ เป็นต้น

2) ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลนวัตกรรมด้านการเกษตรที่ได้ดำเนินการรวบรวมไว้

3) เผยแพร่ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร เพื่อให้มีความสะดวกและง่ายต่อการสืบค้นข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร สำหรับให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ร่วมกับชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรของแต่ละพื้นที่ในงานส่งเสริมการเกษตร และเป็นทางเลือกให้เกษตรกรและผู้สนใจสามารถนำข้อมูลมาประยุกต์ใช้ในการทำการเกษตรของตนเองให้มีประสิทธิภาพ ผ่านช่องทางเผยแพร่หลักของกรมส่งเสริมการเกษตร

2. การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นที่

เป้าหมาย ได้มาซึ่งองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรในพื้นที่ที่มีความเป็นอัตลักษณ์ โดยการคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร จำนวน 12 จุด (6 จุดเดิมที่ดำเนินการปี พ.ศ. 2564 และ 6 จุดใหม่ที่ดำเนินการปี พ.ศ. 2565) สำหรับวางแผนลงพื้นที่เพื่อดำเนินการจัดเวทีถอดบทเรียนแบบละเอียด เพื่อค้นหาแนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการเก็บรักษา พัฒนาต่อยอดเพื่อสร้างคุณค่า รายได้ จากสินค้าและบริการที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน และเกิดแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรในชุมชนต่อไป

2.1 การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นที่ 6 จุดเดิมที่ดำเนินการปี พ.ศ. 2564

ขั้นตอนการดำเนินงาน

2.1.1 กรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินการโอนจัดสรรค่าใช้จ่ายในการจัดเวทีชุมชน ค่าสนับสนุนปัจจัยการผลิต ค่าจัดทำสื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานในสังกัดระดับพื้นที่ โดยให้รายงานข้อมูลการใช้จ่ายในระบบรายงานผลการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร e-project หลังจากการดำเนินงาน

2.1.2 กองวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการเกษตรจัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับส่วนกลางและเขต เพื่อร่วมพิจารณาการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นที่ 6 จุดเดิมที่ดำเนินการปี พ.ศ. 2564

2.1.3 หน่วยงานระดับจังหวัด ระดับเขต และกองวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการเกษตรดำเนินการจัดเวทีใน 6 จุดเดิม จำนวน 1 ครั้ง โดยเชิญหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมเวทีเพื่อสนับสนุนแผนพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์

2.1.4 หน่วยงานระดับจังหวัดดำเนินการสนับสนุนปัจจัยการผลิต จำนวน 6 จุดๆ ละ 30,000 บาท ตามแผนการพัฒนาจากการจัดเวทีชุมชน

2.1.5 หน่วยงานระดับจังหวัดดำเนินการจัดทำสื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นที่ ใน 6 จุดๆ ละ 20,000 บาท

2.1.6 เมื่อดำเนินการจัดเวที สนับสนุนปัจจัยการผลิต และดำเนินการจัดทำสื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ฯ ในแต่ละจุดเรียบร้อยแล้ว ให้ผู้รับผิดชอบดำเนินการ ดังนี้

1) ให้หน่วยงานระดับจังหวัดจัดทำรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นที่ (ภาคผนวก จ) ภายใน 15 วัน หลังจากเสร็จสิ้นการจัดเวทีชุมชน (รายงาน 1 ครั้ง) ส่งให้กองวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการเกษตร โดยจัดส่งไฟล์รายงานทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ innowisdoae@gmail.com

2) ให้หน่วยงานระดับจังหวัดสรุปแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์พื้นที่จากภูมิปัญญาชุมชนตามแบบสรุปแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์พื้นที่จากภูมิปัญญาของชุมชน (ภาคผนวก ฉ) โดยส่งให้กองวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการเกษตรภายในเดือนกรกฎาคม 2565

3) ให้หน่วยงานระดับจังหวัดส่งไฟล์สื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ฯ ข้อ 2.1.5 ให้กองวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการเกษตร

2.2 การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นที่ 6 จุดใหม่

ขั้นตอนการดำเนินงาน

2.2.1 กองวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการเกษตร จัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับส่วนกลางและเขต คัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร โดยเน้นกิจกรรมที่สร้างคุณค่าและรายได้จากสินค้าและบริการที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน จำนวน 6 องค์ความรู้ จากข้อมูลซึ่งสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 1-6 ได้คัดเลือกจำนวนเขตละ 1 เรื่อง จากฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นที่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ของแต่ละเขต (รหัสคิวอาร์ที่ 4) โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนนการคัดเลือกข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร (ภาคผนวก ซ)

รหัสคิวอาร์ที่ 4 ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นที่ ประจำปีงบประมาณ 2564

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นที่ ประจำปีงบประมาณ 2564
<http://new.research.doe.go.th/tkdata64/>

2.2.2 กรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินการโอนจัดสรรค่าใช้จ่ายในการจัดเวทีชุมชน ค่าสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้หน่วยงานในสังกัดระดับพื้นที่ โดยให้รายงานข้อมูลการใช้จ่ายในระบบรายงานผลการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร e-project หลังจากการดำเนินงาน

2.2.3 หน่วยงานระดับจังหวัด ระดับเขต และกองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรดำเนินการจัดเวทีถอดบทเรียนตามขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 6 จุด เพื่อค้นหาองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร และร่วมกันกำหนดแนวทางพัฒนาจากภูมิปัญญาผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของเกษตรกรและชุมชน โดยมีผู้แทนจากเกษตรกร ราษฎรเกษตร ราษฎรชาวบ้าน ผู้นำชุมชน อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ภาคประชาชน และภาคราชการร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการที่เป็นวิถีชีวิตดั้งเดิม หรือการพัฒนานวัตกรรมใหม่จากฐานภูมิปัญญาเพื่อสร้างคุณค่าจากอัตลักษณ์ของชุมชนบนฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 4 เวที ดังนี้

- เวทีที่ 1 เพื่อค้นหาองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และปรับกระบวนการทัศน์
- เวทีที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ชุมชนและร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น
- เวทีที่ 3 เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์พื้นถิ่นจากภูมิปัญญาของชุมชน และกลไกขับเคลื่อนของชุมชน

2.2.4 เวทีที่ 4 เพื่อสรุปบทเรียน คั้นข้อมูลสู่ชุมชน และร่วมกันวางแผนเชื่อมโยงแผนพัฒนากับเครือข่ายต่าง ๆ ในการพัฒนาต่อยอดนวัตกรรมชาวบ้านเพื่อสร้างคุณค่าและรายได้จากสินค้าและบริการที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน โดยมีแนวทางตามขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 6 จุด (ภาคผนวก ง)

2.2.5 หน่วยงานระดับจังหวัดดำเนินการสนับสนุนปัจจัยการผลิต จำนวน 6 จุดๆ ละ 20,000 บาท ตามแผนการพัฒนาจากการจัดเวทีชุมชน

2.2.6 เมื่อดำเนินการจัดเวที และสนับสนุนปัจจัยการผลิตในแต่ละจุดเรียบร้อยแล้ว ให้ผู้รับผิดชอบดำเนินการ ดังนี้

1) ให้หน่วยงานระดับจังหวัดจัดทำรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น (ภาคผนวก จ) ภายใน 15 วัน หลังจากเสร็จสิ้นการจัดเวทีชุมชน (รายงาน 4 ครั้ง) ส่งให้กองวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการเกษตร โดยจัดส่งไฟล์รายงานทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ innowisdoae@gmail.com

2) ให้หน่วยงานระดับจังหวัดสรุปแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์พื้นถิ่นจากภูมิปัญญาชุมชนตามแบบสรุปแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์พื้นถิ่นจากภูมิปัญญาของชุมชน (ภาคผนวก ฉ) โดยส่งให้กองวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการเกษตรภายในเดือนกรกฎาคม 2565

2.3 กองวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการเกษตรจัดประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินการจัดเวทีการพัฒนาองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ด้านการเกษตร นำไปเผยแพร่ในช่องทางเผยแพร่หลักของกรมส่งเสริมการเกษตร เช่น เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ และวารสารสิ่งพิมพ์

วัตถุประสงค์ - เพื่อส่งเสริมการเกษตร e-project

“A” - เพื่อส่งเสริมการเกษตร e-project

AA” - เพื่อส่งเสริมการเกษตร e-project

- เพื่อส่งเสริมการเกษตร e-project
- เพื่อส่งเสริมการเกษตร e-project
- เพื่อส่งเสริมการเกษตร e-project

3) “ - เพื่อส่งเสริมการเกษตร e-project

4) “ - เพื่อส่งเสริมการเกษตร e-project

3. การจัดทำฐานข้อมูลนำร่องมรดกด้านการเกษตรและภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร

เป้าหมาย เพื่อคัดกรองภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ที่เข้าตามหลักเกณฑ์ของการค้นหาและเตรียมการเชื่อมโยงและมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการค้นหาและเตรียมการเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยกองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานในพื้นที่ร่วมดำเนินการ ดังนี้

3.1 ศึกษา รวบรวมข้อมูล หลักเกณฑ์ระบบมรดกการเกษตรโลกและมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร เพื่อนำมากำหนดแนวทางและเป้าหมายการดำเนินงานพัฒนาฐานข้อมูลฯ ของกรมส่งเสริมการเกษตร

3.2 คัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรจากฐานข้อมูลที่จัดเก็บได้ และมีคุณสมบัติเหมาะสมตามหลักเกณฑ์ เพื่อกำหนดเป็นเป้าหมายในการลงพื้นที่เพื่อดำเนินการสำรวจเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาพื้นที่ตามระบบมรดกทางการเกษตรโลกจาก FAO และมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร (ภาคผนวก ข)

3.3 ประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องเรื่องการจัดทำฐานข้อมูลนำร่องระบบมรดกการเกษตรโลกและมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร

3.4 ลงพื้นที่สำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่มีศักยภาพเสริมสร้างเป็นระบบมรดกการเกษตรโลกและมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร

3.5 วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประมวลผล เพื่อพิจารณาเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานที่รับผิดชอบระบบมรดกการเกษตรโลก และมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร

4. การติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานและรายงานผล

กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่นของหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อสรุปผลการดำเนินงานและรายงานการใช้จ่ายงบประมาณ

ส่วนที่ 3 แผนปฏิบัติงาน

แผนปฏิบัติงาน (ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2564 – 30 กันยายน 2565)

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2564			ปี 2565								
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1. พัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร												
1.1 จัดประชุมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานส่งเสริมการเกษตร												
(1) จัดประชุมคณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นฯ		★										
(2) จัดประชุมวางแผนการดำเนินงาน ร่วมกับคณะกรรมการฯ เจ้าหน้าที่ระดับเขตและระดับจังหวัด			★									
(3) จัดประชุมสรุปผลการดำเนินงาน ร่วมกับคณะกรรมการฯ เจ้าหน้าที่ระดับเขตและระดับจังหวัด										★		
(4) จัดประชุมเชื่อมโยงภาคีเครือข่าย											★	
1.2 การพัฒนาและปรับปรุงฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★
2. การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น												
2.1 การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นฯ 6 จุดเดิมที่ดำเนินการปี พ.ศ. 2564												
(1) จัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับส่วนกลางและเขตเพื่อร่วมพิจารณาการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น 6 จุดเดิม			★									
(2) หน่วยงานระดับจังหวัด ระดับเขต และกองวิจัยฯ ดำเนินการจัดเวทีใน 6 จุดเดิม			★	★	★							
(3) หน่วยงานระดับจังหวัด ดำเนินการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจำนวน 6 จุดๆ ละ 30,000 บาท					★	★						
(4) หน่วยงานระดับจังหวัด ดำเนินการจัดทำสื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ 6 จุดๆ ละ 20,000 บาท					★	★						
(5) หน่วยงานระดับจังหวัดจัดทำรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการ			★	★	★	★						
(6) หน่วยงานระดับจังหวัดส่งสื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์							★	★	★			
2.2 การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น 6 จุดใหม่												

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2564			ปี 2565								
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
(1) กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร จัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับส่วนกลางและเขตคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่มีความเป็นเอกลักษณ์			★									
(2) หน่วยงานระดับจังหวัด ระดับเขต และกองวิจัยฯ ดำเนินการจัดเวทีถอดบทเรียนตามขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 6 จุดๆ ละ 4 เวที						★	★	★	★			
(3) หน่วยงานระดับจังหวัด ดำเนินการสนับสนุนปัจจัยการผลิต จำนวน 6 จุดๆ ละ 20,000 บาท									★	★		
(4) หน่วยงานระดับจังหวัดจัดทำรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการ						★	★	★	★	★		
(5) หน่วยงานระดับจังหวัดส่งสรุปแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์พื้นถิ่นจากภูมิปัญญาชุมชน										★		
2.3 กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร จัดประชุมเพื่อสรุปผล											★	★
3. การจัดทำฐานข้อมูลนำร่องมรดกด้านการเกษตรและภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร												
3.1 ศึกษา รวบรวมข้อมูลหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง	★	★	★									
3.2 คัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรจากฐานข้อมูล			★									
3.3 ประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เรื่องการจัดทำฐานข้อมูลนำร่องมรดกด้านการเกษตรและภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร			★									
3.4 ลงพื้นที่สำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่มีศักยภาพ				★	★	★	★	★	★	★	★	★
4. การติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานและรายงานผล			★	★	★	★	★	★	★	★	★	★

ส่วนที่ 4
ภาคผนวก

- ก. คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร
ในงานส่งเสริมการเกษตร

คำสั่งกรมส่งเสริมการเกษตร

ที่ ๑๕๙๐/๒๕๖๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรในงานส่งเสริมการเกษตร

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ได้กำหนดประเด็นการพัฒนาด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน แผนย่อยเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น การพัฒนาและต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เพื่อส่งเสริมการนำอัตลักษณ์พื้นถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยมาใช้ในการผลิตสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าสูง รวมทั้งสินค้าที่ได้รับการรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตรได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเกษตร ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตร โดยการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตทางการเกษตร รวมทั้งอนุรักษ์และฟื้นฟูวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์ในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรอย่างแพร่หลาย สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น จึงแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรในงานส่งเสริมการเกษตร โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

๑. อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร	ประธาน
๒. รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรที่ได้รับมอบหมาย	รองประธาน
๓. ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร	กรรมการ
๔. ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	กรรมการ
๕. ผู้อำนวยการกองพัฒนาเกษตรกร	กรรมการ
๖. ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร	กรรมการ
๗. ผู้อำนวยการกองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย	กรรมการ
๘. ผู้อำนวยการกองแผนงาน	กรรมการ
๙. ผู้อำนวยการกองส่งเสริมโครงการพระราชดำริ การจัดการพื้นที่และวิศวกรรมเกษตร	กรรมการ
๑๐. ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี	กรรมการ
๑๑. ผู้อำนวยการกองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน	กรรมการ
๑๒. ผู้อำนวยการกองขยายพันธุ์พืช	กรรมการ
๑๓. เลขาธิการกรม	กรรมการ
๑๔. หัวหน้าสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเกลือทะเลไทย	กรรมการ
๑๕. ผู้อำนวยการกองวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการเกษตร	กรรมการและเลขานุการ
๑๖. ผู้อำนวยการกลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร	
กองวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการเกษตร	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๗. ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีและเครือข่าย	
กองวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการเกษตร	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

โดยมีหน้าที่...

- ๒ -

โดยหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑. วางแผน และกำหนดแนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร และการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น

๒. ประสานงานและให้การสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอก

๓. ติดตามผลการดำเนินงานการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร และรายงานผลเสนอต่อผู้บริหารกรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อปฏิบัติงานตามความเหมาะสม

๕. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓

(นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง)
อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร

ข. คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร
ในงานส่งเสริมการเกษตรระดับเขตและระดับจังหวัด

คำสั่งคณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรในงานส่งเสริมการเกษตร
ที่ ๑ /๒๕๖๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรในงานส่งเสริมการเกษตรระดับเขตและระดับจังหวัด

ตามที่คณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรในงานส่งเสริมการเกษตรได้มีการประชุมคณะกรรมการฯ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ เพื่อวางแผนและกำหนดแนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร การใช้ประโยชน์ในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร และการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น โดยมีมติเห็นชอบให้มีคณะทำงานเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานส่งเสริมการเกษตรระดับเขตและระดับจังหวัด เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในระดับพื้นที่ นั้น

ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์ในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรอย่างแพร่หลาย สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น จึงแต่งตั้งคณะทำงาน ดังนี้

๑. คณะทำงานพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรในงานส่งเสริมการเกษตรระดับเขต โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

๑.๑	ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ ๑ - ๖	ประธานคณะทำงาน
๑.๒	ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๑.๓	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาบุคลากร หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๑.๔	ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๑.๕	ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๑.๖	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรหรือนักวิชาการเกษตรที่ได้รับมอบหมาย	คณะทำงาน
และเลขานุการ

โดยมีหน้าที่ ดังนี้

๑. วางแผน และกำหนดแนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรระดับเขต เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร และการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น
๒. ประสานงานและให้การสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอก
๓. ติดตามผลการดำเนินงานการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรระดับเขตและรายงานผลเสนอต่อผู้บริหารกรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๔. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

๒. คณะทำงาน...

- ๒ -

๒. คณะทำงานพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรในงานส่งเสริมการเกษตรระดับจังหวัด โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

๒.๑	เกษตรกรุงเทพมหานครหรือเกษตรจังหวัด	ประธานคณะทำงาน
๒.๒	หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๒.๓	หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๒.๔	หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๒.๕	หัวหน้ากลุ่มอารักขาพืช หรือผู้แทน	คณะทำงาน
๒.๖	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรหรือนักวิชาการเกษตรที่ได้รับมอบหมาย	คณะทำงาน และเลขานุการ

โดยมีหน้าที่ ดังนี้

๑. วางแผน และกำหนดแนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรในระดับจังหวัด เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร และการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น
 ๒. ประสานงานและให้การสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอก
 ๓. ติดตามผลการดำเนินงานการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรของจังหวัด และรายงานผลต่อผู้บริหารกรมส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 ๔. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย
- ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง)
อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
ประธานกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร
ในงานส่งเสริมการเกษตร

ค. แบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ปี 2565

๓/๔๕ | บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำชี้แจง

1. การเก็บข้อมูลครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์รวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรในพื้นที่ เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรให้มีความสมบูรณ์ เป็นปัจจุบัน และสะดวกต่อการใช้งาน สามารถนำไปเผยแพร่

ใช้ประโยชน์ได้ถูกต้องเหมาะสม สามารถเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตร เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นที่

2. โปรดรอกข้อความให้สมบูรณ์

แบบสอบถามนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามองค์ความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

เกณฑ์การคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่อยู่ในพื้นที่ และยังคงปฏิบัติอยู่ โดยมีลักษณะดังต่อไปนี้ อย่างเป็นอย่างหนึ่ง

- มีลักษณะเฉพาะในชุมชนท้องถิ่นที่เสี่ยงต่อการสูญหายหรือใกล้ขาดผู้สืบทอด

- มีลักษณะเฉพาะในชุมชนท้องถิ่นที่ยังมีผู้สืบทอดและปฏิบัติอยู่

2. มีความเป็นอัตลักษณ์บ่งบอกความเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของพื้นที่นั้นๆ

3. มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วิชาการ ศิลปะ คุณค่าทางจิตใจ คุณค่าเชิงสร้างสรรค์ หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ควรค่าแก่การรักษาไว้

4. เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่ก่อให้เกิดประโยชน์ เช่น ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต สร้างรายได้ ฯลฯ

คำนิยาม

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง องค์ความรู้ ความเชื่อ ความสามารถ ความชัดเจนของคนในท้องถิ่นที่ได้จากการ สังคมประสบการณ์และการเรียนรู้มาเป็นระยะเวลายาวนานหรือช่วงระยะเวลาหนึ่ง มีการคิดค้นและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แล้วถ่ายทอดสืบทอดกันมาสำหรับใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา ปรับตัว และดำรงชีวิตให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมกับยุคสมัย ภูมิปัญญาอาจแสดงออกมาทั้งในรูปแบบที่เป็นนามธรรม เช่น โลกทัศน์ ความคิด ความเชื่อ หรือปรัชญาในการดำเนินชีวิต และในเชิงรูปธรรม เช่น เทคโนโลยีการทำมาหากิน การเกษตร ศิลปะ หัตถกรรม หรือเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร 10 ประเภท ดังนี้

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรมยั่งยืน หมายถึง ระบบการเกษตรที่ครอบคลุมถึงวิถีชีวิตเกษตรกร กระบวนการผลิต และการจัดการทุกรูปแบบ เพื่อให้เกิดความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศ ซึ่งนำไปสู่การพึ่งตนเองและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและผู้บริโภค ประกอบด้วยระบบเกษตร 5 ประเภท ได้แก่ เกษตรอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน เกษตรธรรมชาติ และวนเกษตร

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านพืช หมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การเตรียมพื้นที่ เตรียมพันธุ์ เตรียมอุปกรณ์ทางการเกษตร การใช้วิธีและเทคนิคต่างๆ ในการปลูกและเพิ่มผลผลิต การดูแล บำรุง รักษาพืช การบริหารจัดการศัตรูพืชโดยการใช้วิธีต่างๆ รวมถึงการขยายพันธุ์พืชประกอบด้วยวิธีการต่างๆ ที่ใช้ในการแยกส่วนของพืชที่ต้องการใช้ประโยชน์ออกจากต้นเดิม การเก็บรักษาพันธุ์พืช และการเก็บรักษาพืชหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อรอจำหน่าย

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านประมง หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิต สัตว์น้ำ และสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำทุกชนิด

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านปศุสัตว์ หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสัตว์บก และสัตว์ปีกทุกชนิด

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านแมลงเศรษฐกิจ หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตแมลงเศรษฐกิจทุกชนิด

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแปรรูปและผลิตภัณฑ์ หมายถึง ผลิตภัณฑ์เกษตรที่ผ่านกระบวนการต่างๆ เพื่อให้ได้รูปแบบใหม่ เกิดเป็นผลผลิตสำหรับการอุปโภคและบริโภคในครัวเรือน และเป็นผลิตภัณฑ์เพิ่มมูลค่าสำหรับจำหน่าย

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร หมายถึง กระบวนการทางการแพทย์และสมุนไพรทางการแพทย์แผนไทยที่เกี่ยวข้องกับการตรวจ วินิจฉัย บำบัด ป้องกัน หรือการส่งเสริมสุขภาพของมนุษย์ รวมถึงการผลิตยาแผนไทย การประดิษฐ์อุปกรณ์และเครื่องมือทางการแพทย์แผนโบราณ โดยผ่านการพัฒนาสืบต่อกันมา

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเครื่องมือเครื่องใช้ในทางการเกษตร หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์ประดิษฐ์หรือสร้างขึ้นมาเพื่อใช้ผ่อนแรงหรืออำนวยความสะดวกในการทำเกษตร และทำให้งานทางการเกษตรดำเนินไปอย่างสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัฒนธรรม/ความเป็นอยู่ หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิต พฤติกรรมต่างๆ ทั้งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรม ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ รวมทั้งความเชื่อ ศาสนา และพิธีกรรม เป็นต้น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอื่นๆ หมายถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอื่นๆ ที่ไม่เข้าตามลักษณะประเภทภูมิปัญญาที่ปรากฏข้างต้น

กองวิจัยและพัฒนาส่งเสริมการเกษตรขอขอบคุณในความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. ชื่อผู้ให้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร (ระบุเป็นกลุ่ม/รายบุคคล)

ชื่อ - สกุล อายุ

ชื่อกลุ่ม

2. เลขบัตรประจำตัวประชาชน ---- ปี พ.ศ. เกิด

3. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้

บ้านเลขที่ หมู่ที่ ตำบล

อำเภอ จังหวัด รหัสไปรษณีย์

โทรศัพท์ โทรสาร มือถือ

E - mail:

พิกัดแผนที่

ตอนที่ 2 องค์ความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

โปรดกรอกข้อความลงในช่องว่าง และทำเครื่องหมาย ในช่อง ของแบบสำรวจ

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

1. ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร (เลือกได้เพียง 1 ข้อ)

- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรมยั่งยืน
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านพืช
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านประมง
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านปศุสัตว์
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านแมลงเศรษฐกิจ
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแปรรูปและผลิตภัณฑ์
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเครื่องมือเครื่องใช้ในทางการเกษตร
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านวัฒนธรรม/ ความเป็นอยู่
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอื่นๆ

2. สถานะการคงอยู่ของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรในปัจจุบัน (เลือกได้เพียง 1 ข้อ)

- เสี่ยงต่อการสูญหาย ใกล้ขาดผู้สืบทอด มีผู้สืบทอดและปฏิบัติอยู่
- มีการปฏิบัติสืบทอดโดยทั่วไปหรืออย่างกว้างขวาง

3. การได้มาซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร (เลือกได้เพียง 1 ข้อ)

- สืบทอดจากบรรพบุรุษ เจ้าของภูมิปัญญาเอง / คิดค้นขึ้นมาใหม่ พัฒนาต่อยอดจากภูมิปัญญาเดิม

4. ระยะเวลาการได้มาของภูมิปัญญา (ระบุจำนวนปี)

5. ประโยชน์ของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตการเกษตร
- ส่งเสริมสุขภาพ ส่งเสริมการท่องเที่ยว ช่วยอนุรักษ์มรดกของท้องถิ่น
- อื่นๆ โปรดระบุ

6. การเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- บอกเล่าสืบต่อกันมาในชุมชน
- ผ่านปราชญ์ชาวบ้าน
- ผ่านวิทยากรชุมชน
- สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น เอกสาร หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร
- สื่อเทคโนโลยี เช่น วิทยุทัศน์ แลบบันทึกเสียง ภาพนิ่ง สื่อคอมพิวเตอร์ สื่อออนไลน์
- ยังไม่เคยมีการเผยแพร่/ ใช้เฉพาะบุคคล
- ไม่ทราบข้อมูลการเผยแพร่
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

7. ประวัติความเป็นมา จุดเด่น เอกลักษณะที่โดดเด่นเฉพาะพื้นที่ และความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. รายละเอียดขั้นตอนและวิธีการของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

(ระบุรายละเอียด เช่น วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินการ/วิธีทำ ราคาจำหน่าย)

.....

.....

.....

.....

.....

9. รูปภาพประกอบภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร (รูปภาพต้องมีความชัดเจน)

10. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรของท่านมีการรับรองทางวิทยาศาสตร์หรือทางกฎหมายหรือไม่

ตัวอย่างเช่น เลขสารบบอาหาร (เครื่องหมายอย.), เลขทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์, เลขทะเบียน GAP/GMP เป็นต้น

ไม่มี

มี

11. การส่งเสริมและจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

11.1 โครงการ/กิจกรรมที่มีการดำเนินงานของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรดังกล่าว

การศึกษา วิจัย (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

การอนุรักษ์ พันธุ์ (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

การสืบสานและถ่ายทอด (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

การพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

(ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

การดำเนินงานด้านอื่นๆ (ระบุวิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

11.2 แนวทางการส่งเสริมและจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

การศึกษา วิจัย (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

การอนุรักษ์ ฟื้นฟู (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

การสืบสานและถ่ายทอด (ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

การพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร
(ระบุหน่วยงาน วิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

การดำเนินงานด้านอื่นๆ (ระบุวิธีดำเนินงาน พื้นที่ ระยะเวลา และงบประมาณ)

12. ข้อมูลผู้รวบรวมข้อมูล

ชื่อ-นามสกุล.....

ตำแหน่ง.....

เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ.....

หน่วยงาน.....

ที่อยู่เลขที่..... อาคาร..... หมู่..... ซอย.....

ถนน..... แขวงตำบล/..... โทรศัพท์.....

ง. ขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 6 จุด

D๑ S̄ Ȳt̄ Ī ' Ūp̄p̄ Ī ŪĒW̄ Ī ' ŪX̄t̄ Ū/ ĒĀŪt̄ P̄ ŪP̄Ū Ō ūf̄

ประชุมเวที	วัตถุประสงค์	กระบวนการ/แนวทาง	ประเด็นคำถาม/ประเด็นพิจารณา	ผลลัพธ์ที่ต้องการ
<ul style="list-style-type: none"> จัดประชุมเจ้าหน้าที่ ส่วนกลางร่วมกับหน่วยงาน ระดับเขต 	เพื่อคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการเกษตรที่มีความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นของพื้นที่ นำมาพัฒนาต่อยอดสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติ	<p>การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการค้นหาองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรและหาแนวทางพัฒนาจากภูมิปัญญา ทั้งในรูปแบบสินค้าหรือบริการ และกระบวนการผลิตที่เป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมหรือนวัตกรรมใหม่จากฐานภูมิปัญญา เพื่อสร้างอัตลักษณ์ของชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - จังหวัดเสนอภูมิปัญญาที่โดดเด่นและมีความเป็นเอกลักษณ์ 1 เรื่อง - เขตคัดเลือกภูมิปัญญา เขตละ 1 จุด / เรื่อง เสนอกรมพิจารณาเห็นชอบ 	<p>เกณฑ์การคัดเลือก</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่อยู่ในพื้นที่และยังคงปฏิบัติอยู่โดยมีลักษณะดังต่อไปนี้โดยอย่างน้อยหนึ่ง <ul style="list-style-type: none"> - มีลักษณะเฉพาะในชุมชนท้องถิ่นที่เสี่ยงต่อการสูญหาย หรือใกล้ขาดผู้สืบทอด - มีลักษณะเฉพาะในชุมชนท้องถิ่นที่ยังมีผู้สืบทอดและปฏิบัติอยู่ 2. มีความเป็นอัตลักษณ์บ่งบอกความเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของพื้นที่นั้น ๆ 3. มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วิชาการ ศิลปะ คุณค่าทางจิตใจ คุณค่าเชิงสร้างสรรค์ หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ควรค่าแก่การรักษาไว้ 4. เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่ก่อให้เกิดประโยชน์ เช่น ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต สร้างรายได้ 	พื้นที่หรือชุมชน ที่มีความเหมาะสมด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ประโยชน์ได้อย่างโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ และมีความพร้อมในการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้จากภูมิปัญญาเพื่อสร้างอัตลักษณ์
<ul style="list-style-type: none"> การจัดเวทีชุมชน ครั้งที่ 1 	เพื่อค้นหาองค์ความรู้ และปรับกระบวนการค้น	<ul style="list-style-type: none"> - ปรับกระบวนการค้น - แสวงหา / รวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น / พันธุ์พืช - สัตว์ท้องถิ่น / ประเพณี และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง 	<ul style="list-style-type: none"> - สัมภาษณ์ เชิงลึก ปราชญ์ ภูมิปัญญา หรือเกษตรกรต้นแบบ ผู้นำชุมชน - วิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วมเส้นแบ่งเวลา (Timeline) - บัตรคำ (Card Technique) และแผนผังก้างปลา (Fish bone diagram) - แผนผังต้นไม้ปัญหา (Problem Tree) - แผนที่ความคิด (Mind map) 	ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น / พันธุ์พืช - สัตว์ท้องถิ่น / ประเพณี และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง/ ความเป็นมา และการใช้ประโยชน์ที่ผ่านมาของชุมชน
<ul style="list-style-type: none"> การจัดเวทีชุมชน ครั้งที่ 2 	เพื่อวิเคราะห์ชุมชนและกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาภูมิปัญญา	<ul style="list-style-type: none"> - วิเคราะห์สถานการณ์และโอกาส - วิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม - กำหนดเป้าหมายร่วมกันของชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> - การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่ (Area Base) - ปฏิทินการผลิต (Crop calendar) - วิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) 	สถานการณ์ เป้าหมายในการพัฒนาภูมิปัญญา ของชุมชน

ประชุม/เวที	วัตถุประสงค์	กระบวนการ/แนวทาง	ประเด็นคำถาม/ประเด็นพิจารณา	ผลลัพธ์ที่ต้องการ
		- เวทีเติมเต็มความรู้ทักษะ (ตามจำเป็น)	- แผนที่ความคิด (Mind map) - Smart A4	
● การจัดเวทีชุมชน ครั้งที่ 3	เพื่อกำหนดแนวทางพัฒนา ภูมิปัญญาฯ และสร้างกลไก ขับเคลื่อนของชุมชน	- สรุปแนวทางพัฒนาของชุมชน ระยะสั้น -ยาว (ทำเอง/ทำร่วมกับหน่วยงานหรือองค์กร) - ประเด็นความต้องการพัฒนาจากหน่วยงาน ภายนอกสนับสนุน - สร้างกลไกการขับเคลื่อนของชุมชน - เวทีเติมเต็มความรู้ทักษะ (ตามจำเป็น)	- การวิเคราะห์สถานการณ์ (SWOT) - บัตรคำ (Card Technique) และแผนผังก้างปลา (Fish bone diagram) - แผนผังต้นไม้ปัญหา (Problem Tree) - แผนที่ความคิด (Mind map) - Smart A4	แนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาฯ ของชุมชน
● การจัดเวทีชุมชน ครั้งที่ 4	สรุปบทเรียน คืบข้อมูลและ เชื่อมโยงแผนพัฒนากับเครือข่าย ต่างๆ	- คืบข้อมูลจากการจัดเวที 1-3 - ผู้แทนเกษตรกรและชุมชนร่วมชี้แจงแผนพัฒนา ภูมิปัญญาเพื่อเชื่อมโยงแผนกับหน่วยงานและภาคส่วน ที่เกี่ยวข้อง	- ประชุมชี้แจงและนำเสนอผล - เวทีรับฟังความเห็นสาธารณะ - ปรับปรุงและพัฒนาจุดเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น - การเรียนรู้หลังทำงาน (AAR)	แผนพัฒนาอัตลักษณ์ พื้นถิ่นจาก ภูมิปัญญาของชุมชน
● ประชุมสรุปผล	เพื่อสรุปผลการดำเนินงานและ ค้นหารูปแบบการพัฒนาภูมิ ปัญญาท้องถิ่น เพื่อใช้ประโยชน์ใน งานส่งเสริมการเกษตร	- สรุปบทเรียนและถอดองค์ความรู้จากการ ดำเนินงานของ 6 พื้นที่ - เผยแพร่สร้างความรู้ ความเข้าใจแนวทางส่งเสริม ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานส่งเสริมการเกษตร	- ประชุมเชิงปฏิบัติการ	รูปแบบและแนวทางการขับเคลื่อนการ พัฒนาอัตลักษณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการเกษตร

จ. แบบรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร
เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นที่

๓/๕๒ ๑๖๓ ๑๖๔ ๑๖๕ ๑๖๖ ๑๖๗ ๑๖๘ ๑๖๙ ๑๗๐ ๑๗๑ ๑๗๒ ๑๗๓ ๑๗๔ ๑๗๕ ๑๗๖ ๑๗๗ ๑๗๘ ๑๗๙ ๑๘๐
 ๑๘๑ ๑๘๒ ๑๘๓ ๑๘๔ ๑๘๕ ๑๘๖ ๑๘๗ ๑๘๘ ๑๘๙ ๑๙๐ ๑๙๑ ๑๙๒ ๑๙๓ ๑๙๔ ๑๙๕ ๑๙๖ ๑๙๗ ๑๙๘ ๑๙๙ ๒๐๐
 ๒๐๑ ๒๐๒ ๒๐๓ ๒๐๔ ๒๐๕ ๒๐๖ ๒๐๗ ๒๐๘ ๒๐๙ ๒๑๐ ๒๑๑ ๒๑๒ ๒๑๓ ๒๑๔ ๒๑๕ ๒๑๖ ๒๑๗ ๒๑๘ ๒๑๙ ๒๒๐
 ๒๒๑ ๒๒๒ ๒๒๓ ๒๒๔ ๒๒๕ ๒๒๖ ๒๒๗ ๒๒๘ ๒๒๙ ๒๓๐ ๒๓๑ ๒๓๒ ๒๓๓ ๒๓๔ ๒๓๕ ๒๓๖ ๒๓๗ ๒๓๘ ๒๓๙ ๒๔๐
 ๒๔๑ ๒๔๒ ๒๔๓ ๒๔๔ ๒๔๕ ๒๔๖ ๒๔๗ ๒๔๘ ๒๔๙ ๒๕๐ ๒๕๑ ๒๕๒ ๒๕๓ ๒๕๔ ๒๕๕ ๒๕๖ ๒๕๗ ๒๕๘ ๒๕๙ ๒๖๐
 ๒๖๑ ๒๖๒ ๒๖๓ ๒๖๔ ๒๖๕ ๒๖๖ ๒๖๗ ๒๖๘ ๒๖๙ ๒๗๐ ๒๗๑ ๒๗๒ ๒๗๓ ๒๗๔ ๒๗๕ ๒๗๖ ๒๗๗ ๒๗๘ ๒๗๙ ๒๘๐
 ๒๘๑ ๒๘๒ ๒๘๓ ๒๘๔ ๒๘๕ ๒๘๖ ๒๘๗ ๒๘๘ ๒๘๙ ๒๙๐ ๒๙๑ ๒๙๒ ๒๙๓ ๒๙๔ ๒๙๕ ๒๙๖ ๒๙๗ ๒๙๘ ๒๙๙ ๓๐๐

ภูมิปัญญาเรื่อง.....
 พื้นที่ดำเนินงาน หมู่ที่ หมู่บ้าน
 ตำบลอำเภอ..... จังหวัด.....

1. กระบวนการการจัดเวทีชุมชน

ประเด็น	วิธีการดำเนินงาน	ปัญหาอุปสรรค/แนวทางแก้ไข

2. ผลการดำเนินงาน

ประเด็น	ผลการดำเนินงาน	ปัญหาอุปสรรค/แนวทางแก้ไข

3. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาโครงการ

.....

.....

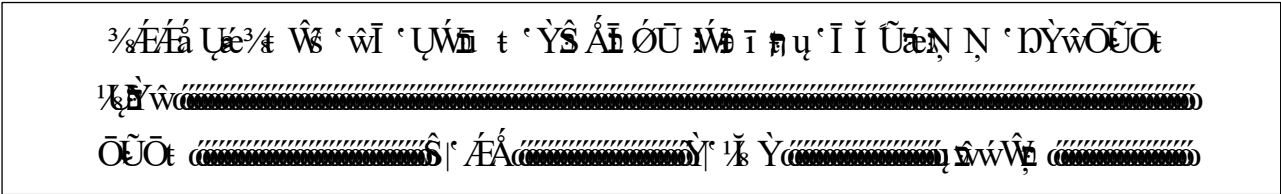
.....

ลงชื่อ
 (.....)

หน่วยงาน.....

หมายเหตุ ให้หน่วยงานระดับจังหวัดและเขต จัดทำรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงาน ภายใน ๑๕ วัน หลังจากเสร็จสิ้น การจัดเวทีชุมชนในแต่ละครั้ง
 ส่งให้กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร และจัดส่งไฟล์ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ innowisdoae@gmail.com

จ. แบบสรุปแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์พื้นถิ่นจากภูมิปัญญาของชุมชน

1. เป้าหมายร่วมของการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชน คือ

.....

.....

.....

2. สถานการณ์ ปัญหาและโอกาสของชุมชน

ใส่รายละเอียดและภาพประกอบการจัดทำเวทีชุมชน ตัวอย่างเช่น แผนที่ชุมชน (ทำมือ) วิเคราะห์ชุมชน (Timeline) ปฏิทินการผลิตและวัฒนธรรม การวิเคราะห์สถานการณ์(SWOT) เป็นต้น

.....

.....

.....

3. รายละเอียดภูมิปัญญา (โดยละเอียด)

.....

.....

.....

4. แนวทางพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน

แนวทางการพัฒนาภูมิปัญญา ของชุมชน	ต้นน้ำ : ปัจจัยนำเข้า ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ประเพณีวัฒนธรรม และกิจกรรมทำ	กลางน้ำ : กระบวนการ นำปัจจัยมาพัฒนาให้ เป็นสินค้าและบริการที่ สร้างคุณค่า	ปลายน้ำ : มุมมองลูกค้า การส่งมอบสินค้า บริการ และการจัดการ ภูมิปัญญา ให้เกิดความยั่งยืน	ทรัพยากรที่ใช้ และแหล่งที่มา ระบุ - ชุมชนทำเอง + ร่วมกับหน่วยอื่น X ภายนอกสนับสนุน
1. การอนุรักษ์ให้คงอยู่				
2. การรื้อฟื้น นำกลับมาใช้ใหม่				
3. การประยุกต์ให้เหมาะสมกับ สภาพแวดล้อมใหม่				
4. การพัฒนาต่อยอด หรือ สร้างนวัตกรรมใหม่จากภูมิ ปัญญา				
ระบุผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กับประเด็นการพัฒนา เช่น บุคคล หน่วยงาน องค์กร ภาคเอกชน				

4. แนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์พื้นถิ่นจากภูมิปัญญาของชุมชน

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย	วิธีการดำเนินงาน	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา ดำเนินการ	แหล่ง งบประมาณ
---------	--------------	----------	------------------	--------------	-----------------------	-------------------

ต้นน้ำ 1. 2. 3.						
กลางน้ำ 1. 2. 3.						
ปลายน้ำ 1. 2. 3.						

5. กลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน (ระบุผู้รับผิดชอบหลัก วิธีการบูรณาการกับหน่วยงานราชการ องค์กร ภาคประชาชน กองทุน และภาคเอกชน).....

หมายเหตุ ให้หน่วยงานระดับจังหวัดและเขต จัดทำสรุปแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์พื้นถิ่นจากภูมิปัญญาของชุมชน ภายในเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๕ หลังจากเสร็จสิ้นการจัดเวทีชุมชนครบแล้ว ส่งให้กองวิจัยและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร และจัดส่งไฟล์ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์

ช. ระบบมรดกทางการเกษตรของโลกและมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ

มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ และ ระบบมรดกทางการเกษตรของโลก

มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ (กำหนดหลักเกณฑ์โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม)	ระบบมรดกทางการเกษตรของโลก (กำหนดหลักเกณฑ์โดย Food and Agriculture Organization: FAO)
<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่อยู่ในอาณาเขตประเทศไทยและที่ยังปฏิบัติอยู่ในวิถีชีวิต <ul style="list-style-type: none"> - รายการที่มีลักษณะเฉพาะในชุมชนท้องถิ่นที่เสี่ยงต่อการสูญหายใกล้ขาดผู้สืบทอด - รายการที่มีลักษณะเฉพาะในชุมชนท้องถิ่นที่ยังมีผู้สืบทอดและปฏิบัติอยู่ - รายการที่มีอัตลักษณ์ชัดเจนและมีการปฏิบัติสืบทอดโดยทั่วไปหรืออย่างกว้างขวาง 2. มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์มีคุณลักษณะบ่งบอกความเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นหรือประเทศชาติ 3. มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วิชาการ ศิลปะ คุณค่าทางจิตใจ คุณค่าเชิง สร้างสรรค์ หรือผลงานควรค่าแก่การรักษาไว้ 4. มีการบันทึกหลักฐานหรือสามารถอ้างอิงสืบค้นองค์ความรู้ ภูมิปัญญาดั้งเดิมของวัฒนธรรม 5. มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องอนุรักษ์ไว้มิให้เกิดการสูญหาย หรือนำไปใช้อย่างไม่เหมาะสม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความมั่นคงทางอาหารและชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี (Food and livelihood security) 2. ความหลากหลายทางชีวภาพทางการเกษตรและระบบนิเวศ (Agro – biodiversity) 3. ระบบความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local and Traditional Knowledge system) 4. วัฒนธรรม ระบบค่านิยม และองค์กรทางสังคม (Culture, Value systems and Social Organizations) 5. ความโดดเด่นทางภูมิทัศน์ทางบกและทางทะเล (Landscapes and Seascapes Features)

หมายเหตุ : 1. ระบบมรดกทางการเกษตรของโลก (Globally Important Agricultural Heritage Systems: GIAHS)
 2. ผู้ดำเนินการหลักของระบบมรดกทางการเกษตรของโลกของประเทศไทย คือ สำนักการเกษตรต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ระบบมรดกทางการเกษตรโลก (Globally Important Agricultural Heritage System - GIAHS)

ความเป็นมา

ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญของเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมการเกษตรเพื่อความมั่นคงทางด้านอาหารและการพัฒนาที่ยั่งยืน การอยู่ดีมีสุขของคนในชุมชน ระบบมรดกทางการเกษตรโลก ได้มีการเสนอจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2545 โดย FAO โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมอนุรักษ์มรดกทางการเกษตรเพื่อความมั่นคงทางอาหารและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ปกป้องและส่งเสริมการใช้ทรัพยากรทางชีวภาพให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

โดยปัจจุบันมีการประกาศเป็นพื้นที่ระบบมรดกทางการเกษตรโลก (GIAHS) แล้วจำนวน 62 แห่งทั่วโลก ใน 22 ประเทศ

นิยามระบบมรดกทางการเกษตรโลก

ระบบการทำเกษตร (พืช ปศุสัตว์ ป่าไม้) ที่สืบทอดกันมายาวนาน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับสังคมสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ภูมิทัศน์ และมีการพัฒนาขึ้นมาเล็กน้อยตามลำดับตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ระบบมรดกทางการเกษตรโลก ไม่ใช่อนุสาวรีย์ที่ไม่มีการเคลื่อนไหว แต่เป็นระบบที่มีชีวิต หรือมรดกแห่งอนาคตที่มีการพัฒนาให้ดีขึ้นเป็นลำดับ โดยรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกิจกรรมดำรงชีวิตที่มีการปรับตัวอย่างต่อเนื่องในข้อจำกัดของสภาพแวดล้อม นำไปสู่การสั่งสมประสบการณ์รุ่นต่อรุ่น ในการเพิ่มความรู้อย่างลึกซึ้ง

กระบวนการรับรองพื้นที่ระบบมรดกการเกษตร (GIAHS Designated Process)

1. การเตรียมการและการเสนอเอกสาร (Preparation and Submission of GIAHS Proposal)

1.1 ประเทศสมาชิกจัดทำเอกสารโครงการ (Repost) เพื่อเสนอพื้นที่ที่มีศักยภาพโดยการมีส่วนร่วม และได้รับความเห็นชอบจากชุมชนท้องถิ่น และประเทศสมาชิกต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดทำเอกสารโครงการเอง

1.2 เอกสารข้อเสนอโครงการ (Proposal) จะต้องอธิบายชัดเจน เกี่ยวกับลักษณะพิเศษและเอกลักษณ์ทางธรรมชาติของระบบแนวปฏิบัติทางการเกษตรที่มีความโดดเด่นซึ่งรวมถึงหลักเกณฑ์ ข้อตั้งที่ 5 กล่าวมาข้างต้น

1.3 ข้อเสนอโครงการ (Proposal) จะต้องได้รับการรับรองจากรัฐบาลหรือคณะกรรมการแห่งชาติที่จัดตั้งขึ้น (GIAHS National Committee) ก่อนนำเสนอสำนักเลขาธิการ ซึ่งมีสำนักงานตั้งอยู่ที่กรุงโรมประเทศอิตาลี

2. การกลั่นกรองข้อเสนอโครงการ (Acceptance and Screening of GIAHS Proposal)

2.1 เมื่อได้รับเอกสารโครงการแล้วสำนักเลขาธิการ จะตรวจสอบเบื้องต้นว่าข้อเสนอดังกล่าวเข้าตาม 1 หลักเกณฑ์หรือไม่ ซึ่งอาจขอข้อมูลเพิ่มเติมหรือขอให้ทบทวนปรับปรุงเอกสารโครงการและแจ้งประเทศผู้เสนอพื้นที่ให้ทราบเป็นลายลักษณ์อักษร

2.2 หากเอกสารโครงการเข้าหลักเกณฑ์สำนักเลขาธิการ จะเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาต่อไป (Scientific Advisory Group-SAG)

3. การประเมินผลและการรับรองพื้นที่ (Evaluation and Designation of GIAHS Site)

3.1 คณะกรรมการ SAG อาจขอข้อมูลเพิ่มเติมหรือขอให้แก้ไขปรับปรุงเอกสารโครงการใหม่

3.2 คณะกรรมการ SAG จะแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำการสำรวจหรือศึกษาพื้นที่ที่ได้เสนอ โดยประเทศผู้เสนอจะต้องอำนวยความสะดวกและสนับสนุนการทำงานของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งรวมถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ด้วย

3.3 คณะกรรมการ SAG จะทำการประเมินข้อเสนอพื้นที่ตามเอกสารและตามข้อมูลที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญที่ทำการสำรวจในพื้นที่ ซึ่งคำตัดสินใจของคณะกรรมการอาจอยู่ในรูปใดรูปหนึ่งดังนี้

- 1) ให้การรับรองพื้นที่ตามที่เสนอ (
- 2) ขอให้แก้ไขบทวนข้อเสนอโครงการอีกครั้งหนึ่ง (
- 3) แจ้งยกเลิกข้อเสนอโครงการเนื่องจากไม่เข้าหลักเกณฑ์ (

ทั้งนี้กระบวนการพิจารณาของคณะกรรมการฯ จะไม่เกิน เดือนนับจากวันที่ได้รับข้อเสนอจาก 12 สำนักเลขาฯ

4. การออกใบรับรองและการลงทะเบียนรับรอง)Certification and Registration)

4.1 ระบบมรดกการเกษตรที่ได้รับการรับรองจะลงนามโดยผู้อำนวยการใหญ่ FAO และประธานคณะกรรมการ SAG

4.2 พื้นที่ที่ได้รับการรับรองนี้จะได้รับการบันทึกในทะเบียนและเผยแพร่ใน GIAHS website

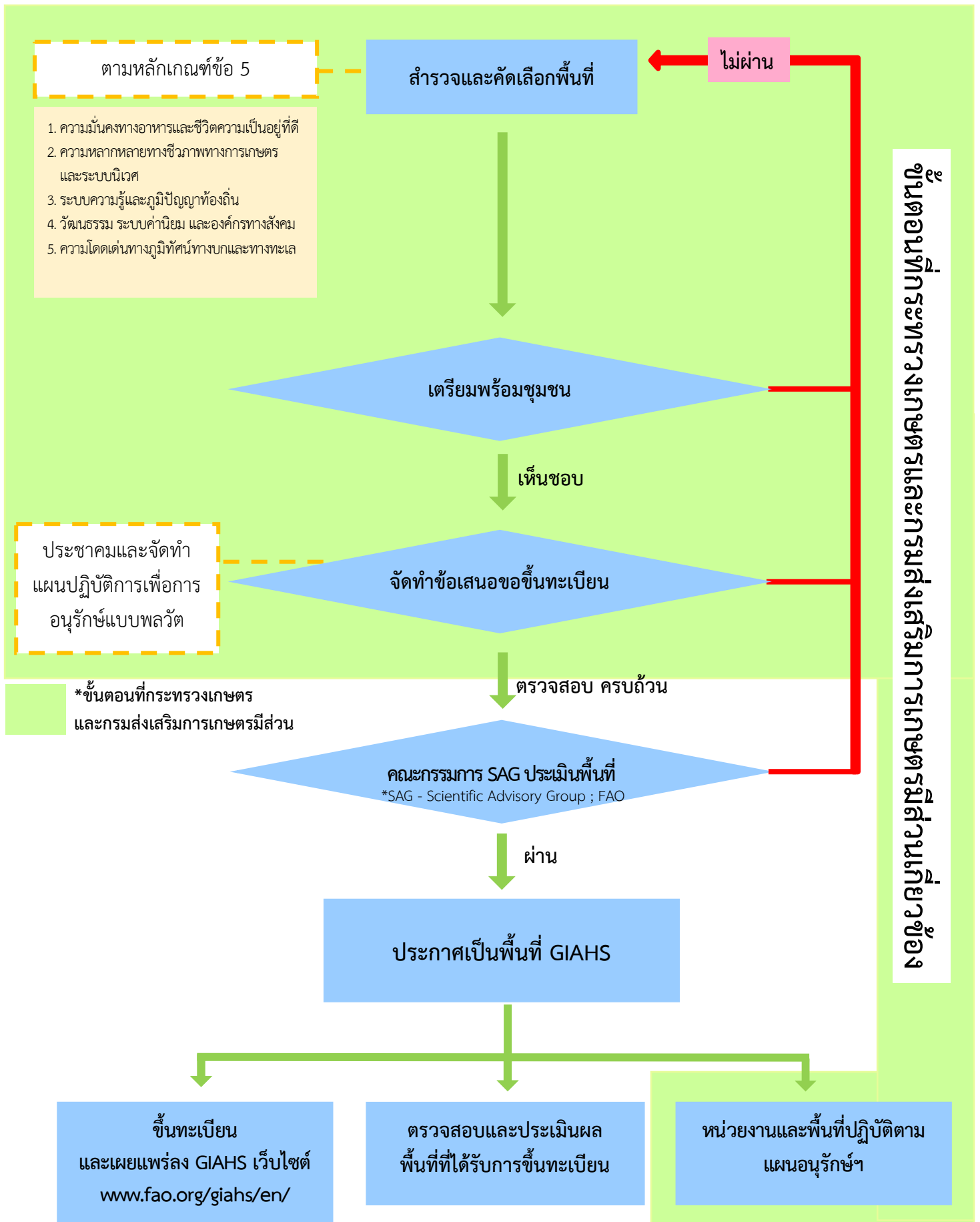
5. การตรวจสอบและประเมินผล)Monitoring and Evaluation)

5.1 จะต้องมีการตรวจสอบและประเมินผลพื้นที่ที่ได้รับการรับรองเกี่ยวกับความคืบหน้าของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการเพื่อการอนุรักษ์แบบพลวัต

5.2 จะต้องรายงานผลของการตรวจสอบและการประเมินผลให้สำนักเลขาฯทราบเป็นระยะๆ

5.3 คณะกรรมการ SAG จะเป็นผู้จัดทำแนวทาง)Guideline) สำหรับการตรวจสอบและประเมินผล

การขึ้นทะเบียนระบบมรดกทางการเกษตรโลก
Globally Important Agricultural Heritage System - GIAHS

มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ

หลักการและเหตุผลของการขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ

เพื่อเป็นการปกป้องคุ้มครองความเป็นเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม มิให้เกิดการสูญเสีย อัตลักษณ์ และสูญเสียภูมิปัญญาที่เป็นองค์ความรู้ของชุมชน ตลอดจนการฉกฉวยผลประโยชน์หรือการนำภูมิปัญญาของกลุ่มชน หนึ่งๆ ไปใช้อย่างไม่เหมาะสม

วัตถุประสงค์การประกาศขึ้นทะเบียน

- ๑. เพื่อบันทึกประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญาและอัตลักษณ์ของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม.
- ๒. เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่อยู่ในอาณาเขตของประเทศไทย.
- ๓. เพื่อเสริมสร้างบทบาทสำคัญและความภาคภูมิใจของชุมชน กลุ่มคน หรือบุคคล ที่เป็นผู้ถือครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
- ๔. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาสิทธิชุมชนในการอนุรักษ์ สืบสาน ฟื้นฟู และปกป้องคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ

๕. เพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาเพื่อการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของยูเนสโก.

ประโยชน์ที่ผู้สืบทอดผู้ถือครองจะได้รับจากการขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ/

- ๑. การสนับสนุนด้านวิชาการและการพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบทางด้านวัฒนธรรม รวมทั้งการฝึกอบรมแก่ บุคคลที่ สืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ
- ๒. การสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์ทางด้านกา รอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ
- ๓. การสนับสนุนและส่งเสริมการสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ .

เกณฑ์การขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ

- ๑. เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่อยู่ในอาณาเขตประเทศไทยและที่ยังปฏิบัติอยู่ในวิถีชีวิต .ที่เสี่ยงต่อการสูญหาย ใกล้เคียงสูญหาย และที่ยังมีผู้สืบทอดและปฏิบัติอยู่ มีอัตลักษณ์ชัดเจนและมีการปฏิบัติ สืบทอดโดยทั่วไปหรืออย่าง กว้างขวาง
 - ๒. มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ และมีคุณลักษณะบ่งบอกความเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของ ท้องถิ่นหรือ . ของประเทศชาติ
 - ๓. มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์วิชาการศิลปะคุณค่าทางจิตใจคุณค่าเชิงสร้างสรรค์ควรค่าแก่การรักษาไว้
๔. สืบค้นองค์ความรู้ภูมิปัญญาดั้งเดิมของวัฒนธรรม/มีการบันทึกหลักฐานหรือสามารถอ้างอิง .
๕. มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องอนุรักษ์ไว้มิให้เกิดการสูญหายหรือนำไปใช้อย่างไม่ .เหมาะสม

ขั้นตอนเสนอแนะในการจัดทำข้อเสนอโครงการ

- ๑. จัดทำเวทีร่วมกับชุมชนโดยให้ชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจว่ามีรายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมใดที่ควรส่งเสริมและ . รายการในการจัดทำข้อเสนอโครงการ/รักษา เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดเรื่อง
 - ๒. ศึกษาหลักการและแบบบันทึกข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
 - ๓. เค้าโครงของข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยพิจารณาองค์ประกอบและลักษณะ/กำหนดประเด็นพื้นฐาน .
- เนื้อหาตามที่ปรากฏในคู่มือการเสนอขอขึ้นทะเบียน
๔. จัดทำข้อเสนอโครงการตามแบบข้อเสนอโครงการของกรมส่งเสริมวัฒนธรรมและตามประเด็นพื้นฐานเค้าโครงที่/ กำหนด เสนอกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

กรอบเวลาการดำเนินงานขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ

ระยะที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	เดือน	กิจกรรม
๑	เตรียมการและยื่นแบบ	ต.ค. - ธ.ค.	๑. ผู้มีสิทธิยื่นคำขอจัดทำข้อมูลสาระสำคัญโดยการมีส่วนร่วม.

	เสนอขอขึ้นทะเบียนฯ		ของผู้สืบทอดและผู้ถือครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และเสนอผ่านสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
		ม.ค. - มี.ค.	๒สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพิจารณารายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่อยู่ในพื้นที่เพื่อขอเสนอขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ ๓กำหนดหมวดเขตการยื่นแบบเสนอขอขึ้นทะเบียนฯทั้งนี้ แบบเสนอขอขึ้นทะเบียนฯที่ได้รับหลังจากนี้จะได้รับการพิจารณาในรอบปีต่อไป
๒	พิจารณาตรวจสอบข้อมูล	เม.ย. - พ.ค.	๑ประชุมคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ๒ตรวจสอบข้อมูลสาระสำคัญของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม. โดยการมีส่วนร่วมของผู้ถือครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง ๓ประชุมคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมรดกภูมิปัญญาทาง. (คัดเลือก) วัฒนธรรม
		มิ.ย. - ก.ค.	๔ประชุมคณะกรรมการอำนวยการขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ เพื่อรับรองผลการพิจารณา
๓	ประกาศขึ้นทะเบียน	ส.ค. - ก.ย.	พิธีประกาศขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ-

เอกสารที่ใช้ยื่นคำขอ

๑ ๑ เอกสารหมายเลข .: ข้อมูลสาระสำคัญของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๒เอกสารหมายเลข . ๒ รายชื่อกลุ่มผู้ปฏิบัติสืบทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม :

๓ ๓ เอกสารหมายเลข .: การยินยอมการเสนอขอขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ

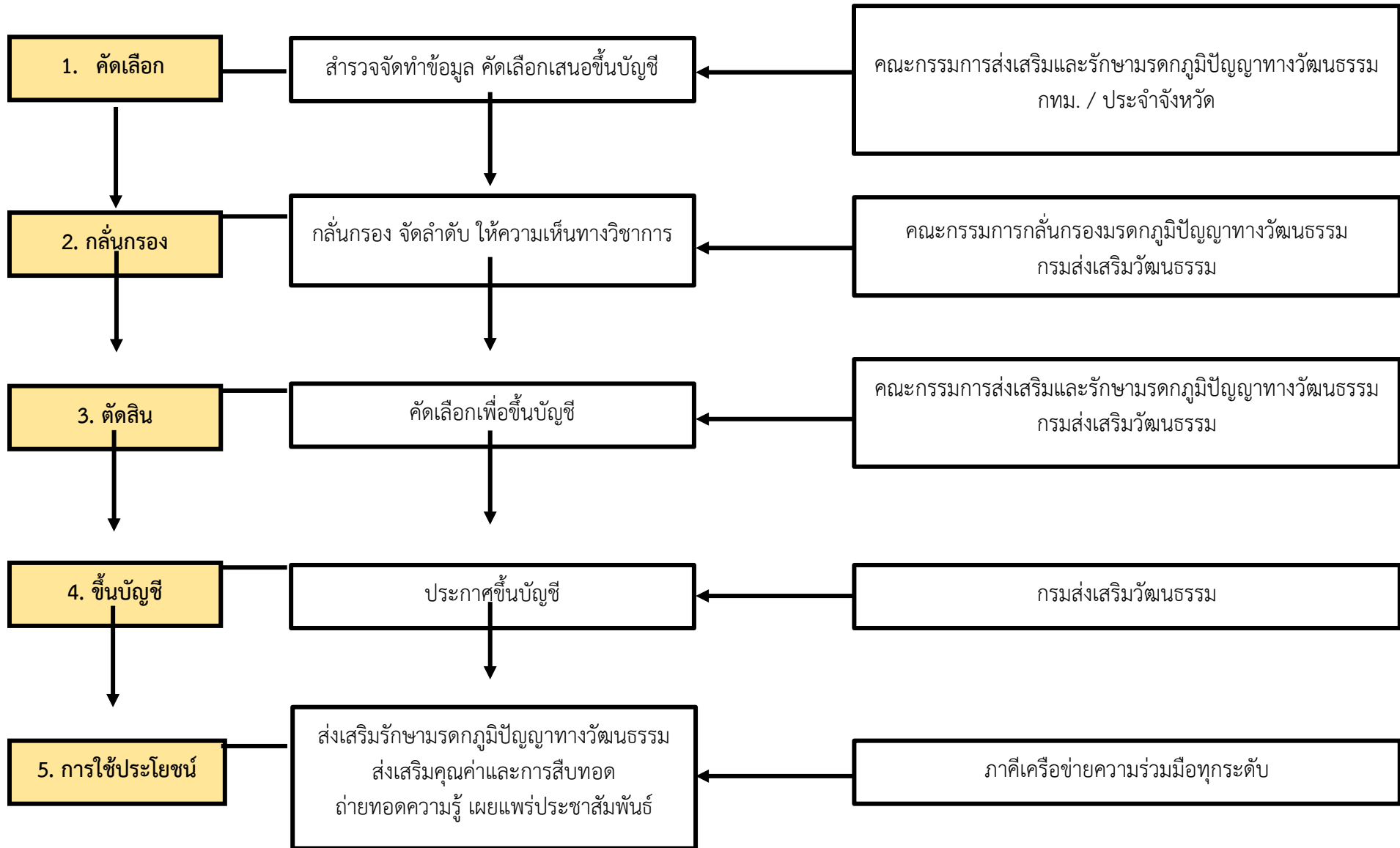
๔ ๑ ซีดี หรือ ดีวีดี บรรจุข้อมูลเอกสารหมายเลข .- ๓

๕ซีดี หรือ ดีวีดี บรรจุวีดิทัศน์เกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ยื่นขอขึ้นทะเบียนฯ (ถ้ามี)

ทั้งนี้แบบคำขอเสนอขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติสามารถดาวน์โหลดได้ทางเว็บไซต์

<http://ich.culture.go.th>

กระบวนการงานการขึ้นบัญชีทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ซ. หลักเกณฑ์การให้คะแนนการคัดเลือกข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

หลักเกณฑ์การให้คะแนนการคัดเลือกข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

(เพื่อใช้ในการคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่น 3 ลำดับ สำหรับกิจกรรม 2.2 การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นถิ่น 6 จุดใหม่)

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร.....	อำเภอ.....	จังหวัด.....	สสท.ที่..... ลำดับ.....
เกณฑ์การพิจารณา	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การให้คะแนน	คะแนน
1. การปฏิบัติ และความคงอยู่ของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรในพื้นที่	<ol style="list-style-type: none"> 1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรยังคงมีการปฏิบัติอยู่ในพื้นที่ 2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรมีการนำไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ 3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรมีวิธีการที่ชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้ 4. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรมีความเสี่ยงต่อการสูญหาย หรือใกล้ขาดผู้สืบทอด 5. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรสามารถพัฒนาต่อยอดได้ 	ให้คะแนนตามจำนวนตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์ เช่น 2 ข้อ เท่ากับ 2 คะแนน	
2. ความเป็นอัตลักษณ์บ่งบอกความเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของพื้นที่นั้น ๆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีความเป็นอัตลักษณ์ได้รับการยอมรับในครอบครัว 2. มีความเป็นอัตลักษณ์ได้รับการยอมรับในชุมชน 3. มีความเป็นอัตลักษณ์ได้รับการยอมรับในภูมิภาค 4. มีความเป็นอัตลักษณ์ได้รับการยอมรับในประเทศ 5. มีความเป็นอัตลักษณ์ได้รับการยอมรับในนานาชาติ 	ให้คะแนนตามระดับ 1 ถึง 5	
3. คุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร	<ol style="list-style-type: none"> 1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ สามารถอ้างอิงได้ 2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรมีหลักฐานทางวิชาการ/วิทยาศาสตร์ สามารถอ้างอิงได้ 3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรมีความเกี่ยวข้องกับศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของชุมชน 4. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรมีคุณค่า ครอบคลุมนวัตกรรม 5. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรมีคุณค่าเชิงสร้างสรรค์ ครอบคลุมนวัตกรรมต่อยอดทางเศรษฐกิจ ชุมชน และสังคม 	ให้คะแนนตามจำนวนตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์ เช่น 3 ข้อ เท่ากับ 3 คะแนน	
4. ประโยชน์ของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร เช่น ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต สร้างรายได้ ฯลฯ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ก่อให้เกิดประโยชน์ สามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาสำหรับตนเอง และครอบครัว 2. ก่อให้เกิดประโยชน์ สามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาสำหรับชุมชน 3. มีก่ให้เกิดประโยชน์ สามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาสำหรับภูมิภาค 4. มีก่ให้เกิดประโยชน์ สามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาสำหรับประเทศ 5. ก่อให้เกิดประโยชน์ สามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาสำหรับนานาชาติ 	ให้คะแนนตามจำนวนตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์ เช่น 4 ข้อ เท่ากับ 4 คะแนน	
5. ความพร้อมในการพัฒนาของชุมชนและเกษตรกร	<ol style="list-style-type: none"> 1. ชุมชนและเกษตรกรมีความพร้อมและความต้องการพัฒนา ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์อย่างชัดเจน 2. ชุมชนและเกษตรกรมีความพร้อมและความต้องการพัฒนา ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์ ไม่ชัดเจนไม่แน่ใจ 	ข้อ 1 เท่ากับ 5 คะแนน ข้อ 2 เท่ากับ 0 คะแนน	
คะแนนรวม =			

ณ. รายละเอียดสิ่งที่หน่วยงานระดับเขตและระดับจังหวัดต้องจัดส่ง

รายละเอียดสิ่งที่หน่วยงานระดับเขตและระดับจังหวัดต้องจัดส่ง

กิจกรรม	รายละเอียดที่ต้องจัดส่ง	หน่วยงาน	กำหนดการจัดส่ง	หมายเหตุ
1. พัฒนาระบบข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมในงานส่งเสริมการเกษตร	ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพิ่มเติมหรือต้องการปรับปรุงข้อมูลจากการสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ปี พ.ศ. 2564	เขต/จังหวัด/ อำเภอ	สามารถปรับปรุงเพิ่มเติมข้อมูลได้ตลอดเวลา	บันทึกข้อมูลลงในแบบสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร ปี 2565
2. การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นฯ 6 จุดเดิม	รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการฯ - ภาคผนวก จ (รายงาน 1 ครั้ง)	จังหวัด	ภายใน 15 วัน หลังจากเสร็จการจัดเวทีชุมชน	ส่งไฟล์เนื้อหาผ่านอีเมล
	สรุปแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์พื้นถิ่นจากภูมิปัญญาชุมชน - ภาคผนวก ฉ	จังหวัด	ภายในเดือนกรกฎาคม 2565	ส่งไฟล์เนื้อหาผ่านอีเมล
	ไฟล์สื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ฯ	จังหวัด	ภายในเดือนมิถุนายน 2565	ส่งไฟล์เนื้อหาผ่านอีเมล
3. การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นฯ 6 จุดใหม่	รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการฯ (รายงาน 4 ครั้ง) - ภาคผนวก จ	จังหวัด	ภายใน 15 วัน หลังจากเสร็จการจัดเวทีชุมชน	ส่งไฟล์เนื้อหาผ่านอีเมล
	สรุปแนวทางการพัฒนาอัตลักษณ์พื้นถิ่นจากภูมิปัญญาชุมชน - ภาคผนวก ฉ	จังหวัด	ภายในเดือนกรกฎาคม 2565	ส่งไฟล์เนื้อหาผ่านอีเมล

ญ. Infographic และแผนภาพที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ

โครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างลักษณะพื้นที่ 2565

ความเป็นมา

กรมส่งเสริมการเกษตรได้กำหนดแนวทางการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรม ในการผลิตทางการเกษตร รวมทั้งอนุรักษ์พันธุ์พืชพื้นถิ่นและพันธุ์วิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนเกษตร โดยดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรม เพื่อเผยแพร่ข้อมูลองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรทางสื่อต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย รวมถึงการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งในรูปแบบคำหรือบริการและกระบวนการผลิตที่เป็นวิถีชีวิตดั้งเดิม เพื่อสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนโดยใช้หลักการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรเชิงพื้นที่ (Area base) และกระบวนการมีส่วนร่วมของเกษตรกรและชุมชนแบบพึ่งพาตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรม

- 1 พัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร
- 2 การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นที่
- 3 การจัดทำฐานข้อมูลนำร่องมรดกด้านการเกษตรและภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร
- 4 การติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานและรายงานผล

วัตถุประสงค์

- เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรให้มีความสมบูรณ์ เป็นปัจจุบัน และสะดวกต่อการใช้งาน สามารถนำไปเผยแพร่ใช้ประโยชน์ได้
- เพื่อเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นที่

เป้าหมาย

- เกษตรกร ชุมชน และบุคคลทั่วไปที่สนใจใช้ประโยชน์จากข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร ครอบคลุม 76 จังหวัด และกรุงเทพมหานคร

โครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างลักษณะพื้นที่ 2565

ภาพรวมกิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินงานโครงการฯ

กิจกรรม

- 1 พัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร
- 2 การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นที่
- 3 การจัดทำฐานข้อมูลนำร่องมรดกด้านการเกษตรและภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร
- 4 การติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานและรายงานผล

เป้าหมาย

- ฐานข้อมูลในการเก็บรักษาพัฒนาต่อยอดและสามารถสืบค้นได้
- การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาฯ จำนวน 12 จุด (6 จุดเดิมปี 2564 และ 6 จุดใหม่ปี 2565)
- คัดกรองข้อมูลภูมิปัญญาที่เข้าเกณฑ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและระบบมรดกการเกษตรโลก
- สรุปผลการดำเนินงานและรายงานการใช้จ่ายงบประมาณ

ผลลัพธ์

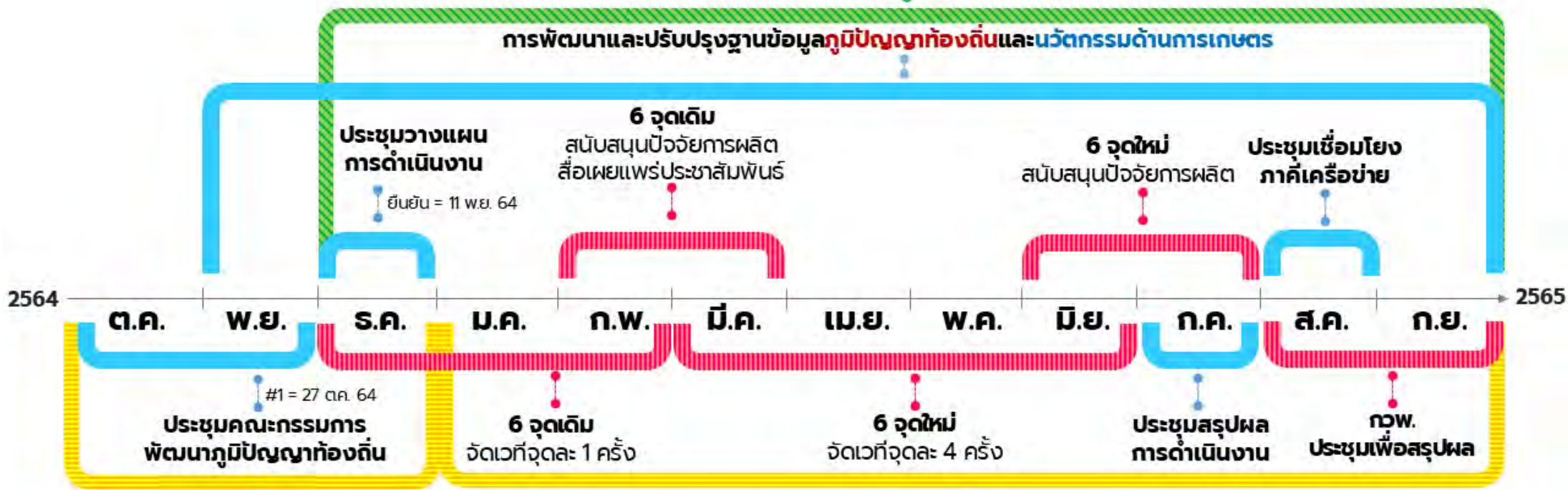
- ✓ หน่วยงานมีฐานข้อมูลภูมิปัญญาและนวัตกรรมไว้ใช้ประโยชน์
- ✓ เกษตรกร หรือผู้ที่สนใจ สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้
- ✓ หน่วยงานมีข้อมูลภูมิปัญญาฯ ที่มีศักยภาพเพื่อเสริมสร้างเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและระบบมรดกทางการเกษตรโลก
- ✓ อำเภอและจังหวัดมีข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถนำไปประกอบใช้ในโครงการพัฒนาของท้องถิ่นโดยใช้งบประมาณในส่วนภูมิภาคได้

TIMELINE

โครงการพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นที่ ปังบประมาณ พ.ศ. 2565

การติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานและรายงานผล

การพัฒนาและปรับปรุงฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร

การจัดทำฐานข้อมูลนำร่องมรดกด้านการเกษตร และภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมฯ

- ศึกษา รวบรวมข้อมูลหลักเกณฑ์
- คัดเลือกภูมิปัญญาจากฐานข้อมูล
- ประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

ลงพื้นที่สำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรที่มีศักยภาพ

 กิจกรรมที่ 1 สีฟ้า : การพัฒนาฐานข้อมูล	 กิจกรรมที่ 3 สีเหลือง : จัดทำฐานข้อมูลนำร่องมรดกด้านการเกษตรฯ
 กิจกรรมที่ 2 สีชมพู : การพัฒนาต่อยอด	 กิจกรรมที่ 4 สีเขียว : การติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานและรายงานผล

หมายเหตุ : อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์การระบาด COVID-19

กิจกรรมที่ 1 : พัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

ขั้นตอนดำเนินงาน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1

จัดการประชุม จำนวน 4 ครั้ง

1. ประชุมคณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาฯ
2. ประชุมวางแผนการดำเนินงาน ร่วมกับ คณะกรรมการฯ เขตและจังหวัด (online)
3. ประชุมสรุปผลการดำเนินงาน ร่วมกับ คณะกรรมการฯ เขตและจังหวัด (online)
4. ประชุมเชื่อมโยงภาคีเครือข่าย

2

การพัฒนาและปรับปรุงฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและนวัตกรรมด้านการเกษตร

1. **ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น**
 - พัฒนาและปรับปรุงฐานข้อมูลที่มีอยู่
 - ตรวจสอบความสมบูรณ์ของฐานข้อมูล
 - **เพิ่มเติม หรือปรับปรุงข้อมูลจากข้อมูล 2564 ผ่านระบบเดิม**
2. **ข้อมูลนวัตกรรม**
 - รวบรวมข้อมูลสำหรับทำฐานข้อมูล
 - ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์
3. **เผยแพร่ฐานข้อมูล**

เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและข้อมูลนวัตกรรมด้านการเกษตรจากข้อมูลที่มีอยู่ และจัดทำเป็นฐานข้อมูลในการเก็บรักษา พัฒนาต่อยอดและสามารถสืบค้นได้

พื้นที่สามารถเพิ่มเติมข้อมูลหรือปรับปรุงได้

กิจกรรมที่ 2 : การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร เพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นที่

ขั้นตอนดำเนินงาน

งบประมาณ

1

การพัฒนาต่อ 6 จุดเดิม 2564

1. กรมโอเนเงิน
2. ส่วนกลาง+เขต+จังหวัด ประชุมพิจารณาวางแผน
3. เขต+จังหวัด+กทพ. จัดเวทีจุดละ 1 ครั้ง (ภาคีเครือข่ายเข้าร่วม)
4. จังหวัดสนับสนุนปัจจัยการผลิต
5. จังหวัดจัดทำสื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
6. พื้นที่รายงานความก้าวหน้า+ส่งสื่อประชาสัมพันธ์ +แนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาฯ

*****สำหรับ 6 จุดเดิม 2564*****

ค่าจัดเวทีชุมชนจำนวน 1 ครั้ง
 เป้าหมาย : เกษตรกร 20 ราย รายละ 200 บาท รวมจุดละ 4,000 บาท
ค่านับสนนับสนุนปัจจัยการผลิต จุด ๆ ละ 30,000 บาท
ค่าใช้จ่ายเจ้าหน้าที่เดินทางเข้าร่วมเวทีชุมชน
จังหวัด และอำเภอ : จุดละ 1 ครั้ง ครั้งละ 3,500 บาท
เขต : จุดละ 1 ครั้ง ครั้งละ 5,000 บาท

2

การพัฒนาต่อ 6 จุดใหม่ 2565

1. กรมโอเนเงิน
2. ส่วนกลาง+เขต+จังหวัด ประชุมพิจารณาคัดเลือก 6 จุดใหม่
3. เขต+จังหวัด+กทพ. จัดเวทีจุดละ 4 ครั้ง
4. จังหวัดสนับสนุนปัจจัยการผลิต
5. พื้นที่รายงานความก้าวหน้า+แนวทางการพัฒนาภูมิปัญญาฯ

*****สำหรับ 6 จุดใหม่ 2565*****

ค่าจัดเวทีชุมชนจำนวน 4 ครั้ง
 เป้าหมาย : เกษตรกร 20 ราย รายละ 200 บาท รวมจุดละ 16,000 บาท
ค่านับสนนสนับสนุนปัจจัยการผลิต จุด ๆ ละ 20,000 บาท
ค่าใช้จ่ายเจ้าหน้าที่เดินทางเข้าร่วมเวทีชุมชน
จังหวัด และอำเภอ : จุดละ 4 ครั้ง ครั้งละ 3,500 บาท รวม 14,000 บาท
เขต : จุดละ 4 ครั้ง ครั้งละ 5,000 บาท รวม 20,000 บาท

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

องค์ความรู้ภูมิปัญญาฯ จำนวน 12 จุด เพื่อพัฒนาต่อยอด สร้างคุณค่าและรายได้จากสินค้าและบริการที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนต่อไป

กิจกรรมที่ 3 : การจัดทำฐานข้อมูลนำร่องมรดกด้านการเกษตรและภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร

ขั้นตอนดำเนินงาน (ส่วนกลาง)

ภูมิปัญญาท้องถิ่นคืออะไร ???

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงองค์ความรู้ ความเชื่อ ความสามารถ ความชัดเจนของคนในท้องถิ่นที่ได้จากการสั่งสมประสบการณ์ และการเรียนรู้มาเป็นระยะเวลายาวนานหรือช่วงระยะเวลาหนึ่ง มีการคิดค้นและพัฒนาอย่างต่อเนื่องแล้วถ่ายทอดสืบต่อกันมาสำหรับใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา ปรับตัว และดำรงชีวิตให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมอย่างเหมาะสมกับยุคสมัย ภูมิปัญญาอาจแสดงออกมาทั้งในรูปแบบที่เป็นนามธรรม เช่น โลกทัศน์ ความคิด ความเชื่อ หรือปรัชญาในการดำเนินชีวิต และในเชิงรูปธรรม เช่น เทคโนโลยีการทำมาหากิน การเกษตร ศิลปะ หัตถกรรม หรือเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ

แนวทางการค้นหาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

หลักการค้นหา

ยึดพื้นที่เป็นหลัก

1. เกณฑ์การคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรของโครงการฯ
2. จากความต้องการของชุมชน โดยชุมชนมีส่วนร่วม
3. ค้นหาจากเวทีชุมชนต่างๆ เช่น T&V แปลงใหญ่ อคม. ศพก. วสช. แม่บ้าน ประชุมผู้นำชุมชน เป็นต้น

ตัวอย่างภูมิปัญญาฯ

1. ภูมิปัญญาชาวสวนนนท์ : ทุเรียนนนท์
2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นปลาร้าบอง
3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำนาทิมทะเลสาบสงขลา
4. ภูมิปัญญาการทำนาเกลือ
5. ภูมิปัญญาการปลูกหม่อนและการเลี้ยงไหม
6. ภูมิปัญญาการผลิตมังคุดคุณภาพ

หลักเกณฑ์การให้คะแนนการคัดเลือกข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรสำหรับผู้รับผิดชอบระดับเขต

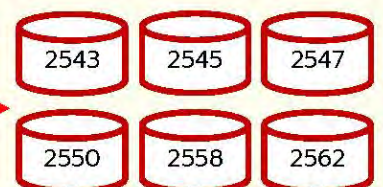
หลักเกณฑ์การให้คะแนนการคัดเลือกข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

(เพื่อใช้ในการคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่น 3 ลำดับ สำหรับกิจกรรม 2.2 การพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างอัตลักษณ์พื้นที่ 6 จุดใหม่)

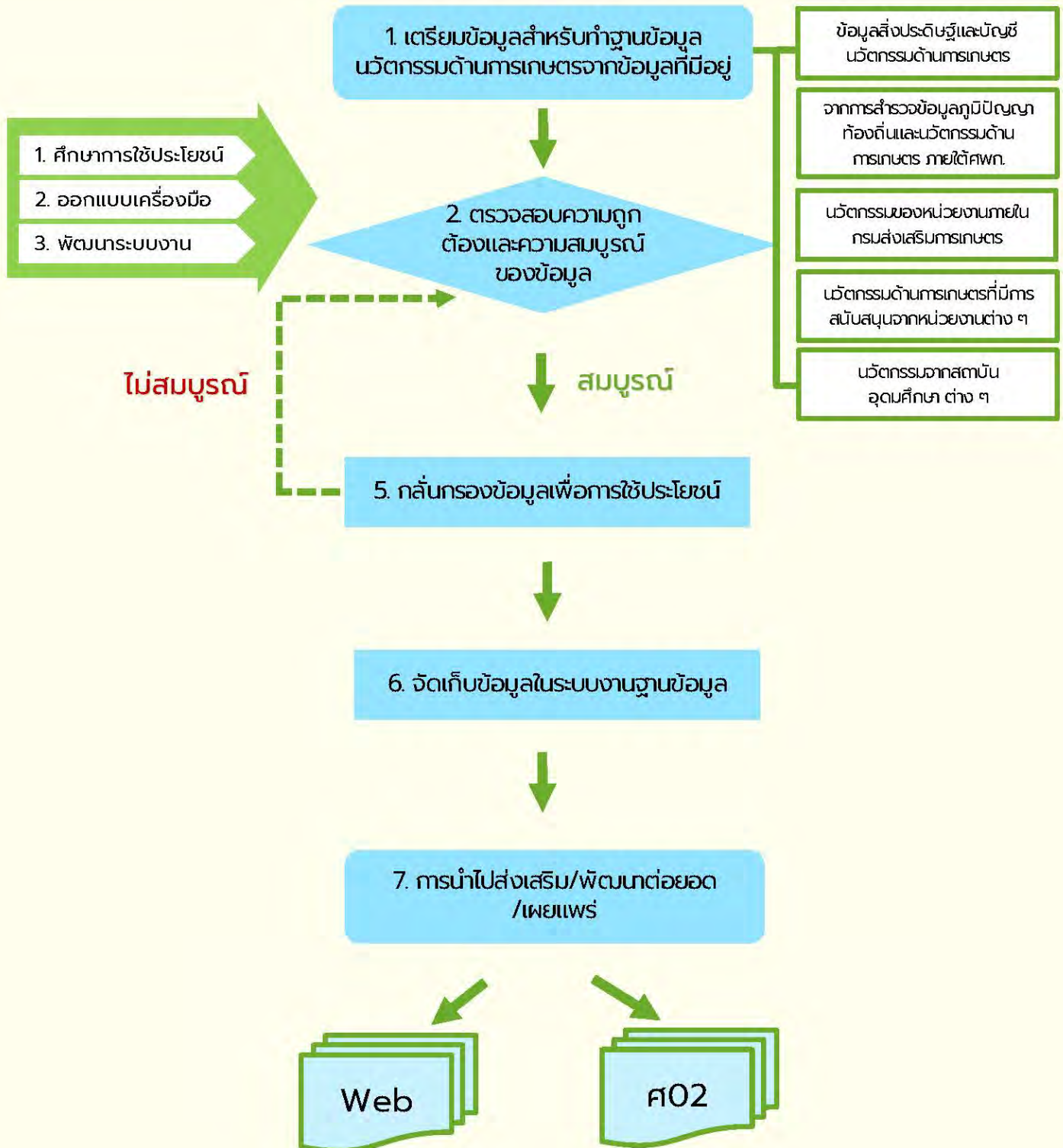
ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร.....	อำเภอ.....	จังหวัด.....	สถานที่..... ลำดับ.....
เกณฑ์การพิจารณา	ตัวชี้วัด	เกณฑ์การให้คะแนน	คะแนน
1. การปฏิบัติ และความคงอยู่ของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรในพื้นที่	1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรยังคงมีการปฏิบัติอยู่ในพื้นที่ 2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรมีการนำไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ 3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรมีวิธีการที่ชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้ 4. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรมีความเสี่ยงต่อการสูญหาย หรือใกล้สูญพันธุ์เล็กน้อย 5. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรสามารถพัฒนาต่อยอดได้	ให้คะแนนตามจำนวนตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์ เช่น 2 ข้อ เท่ากับ 2 คะแนน	
2. ความเป็นอัตลักษณ์ที่บ่งบอกความเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของพื้นที่นั้น ๆ	1. มีความเป็นอัตลักษณ์ได้วิภาษยอมรับในครอบครัว 2. มีความเป็นอัตลักษณ์ได้วิภาษยอมรับในชุมชน 3. มีความเป็นอัตลักษณ์ได้วิภาษยอมรับในภูมิภาค 4. มีความเป็นอัตลักษณ์ได้วิภาษยอมรับในประเทศ 5. มีความเป็นอัตลักษณ์ได้วิภาษยอมรับในภพชาติ	ให้คะแนนตามระดับ 1 ถึง 5	
3. คุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร	1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ สามารถอ้างอิงได้ 2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรมีหลักฐานทางวิชาการ/วิทยาศาสตร์ สามารถอ้างอิงได้ 3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรมีความเกี่ยวข้องกับศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของชุมชน 4. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรมีคุณค่า ความรู้แก่การอนุรักษ์ 5. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตรมีคุณค่าเชิงสร้างสรรค์ ความรู้แก่การส่งเสริมต่อสหกรณ์หรือวิสาหกิจ ชุมชน และสังคม	ให้คะแนนตามจำนวนตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์ เช่น 3 ข้อ เท่ากับ 3 คะแนน	
4. ประโยชน์ของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร เช่น ลดต้นทุนเพิ่มผลผลิต สร้างรายได้ ฯลฯ	1. ก่อให้เกิดประโยชน์ สามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาชีวิตตนเอง และครอบครัว 2. ก่อให้เกิดประโยชน์ สามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาชีวิตกับชุมชน 3. ก่อให้เกิดประโยชน์ สามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาชีวิตกับภูมิภาค 4. ก่อให้เกิดประโยชน์ สามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาชีวิตกับประเทศ 5. ก่อให้เกิดประโยชน์ สามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาชีวิตกับภพชาติ	ให้คะแนนตามจำนวนตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์ เช่น 4 ข้อ เท่ากับ 4 คะแนน	

กระบวนการงานการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเกษตร

1. ศึกษา ทบทวนข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น (ข้อมูลเดิม : 2543 -ปัจจุบัน)

กระบวนการงานการจัดทำฐานข้อมูลนวัตกรรมด้านการเกษตร

นางสาวสุรางค์ศรี วาเพชร
 นายจิรวีทย์ เฮงศิริบุญวงศ์
 นายสัญญา เจริญสุนทร
 นางสาววิลาสินี สีทวีทรัพย์
 นางสาวจุฑามาศ กรีพานิช
 นางสาวอารยา สุขเกษม
 นางสาวนิศารัตน์ สุวรรณสวัสดิ์
 นางสาวเจนจิรา ยองรัมย์
 นางสาวธนพร ไชยสงคราม

ผู้อำนวยการกลุ่มภูมิปัญญาและนวัตกรรมด้านการเกษตร
 นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ
 นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ
 นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
 นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
 นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
 นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
 นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
 เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล